

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 4 (ЧЕТВРТА НЕДЕЉА)

Хуморални имунски одговор

Ефекторски механизми хуморалне имуности

Хуморални имунски одговор

*Активација В лимфоцита и
продукција антитела*

*...знамо да је **хуморална имуност**...*

**... акција В лимфоцита и антитела
у стеченој имуности...**

**...ефикасна у заштити од екстрацелуларних
микроорганизама и њихових токсина**

**...важнија од целуларне имуности у одбрани од
микроорганизама који поседују омотаче богате
полисахаридима и липидима**

...знамо и да **В** лимфоцити...

...препознају **макромолекуле** (протеине, липиде, полисахариде, липополисахариде, нуклеинске киселине), као и **мале молекуле** у раствору или на површини корпускуларног антигена

...док Т лимфоцити углавном одговарају на делове протеинских антигена и не учествују од одговору на остале антигене.

Данас треба да одговоримо на два питања.

А то су:

Како се наивни В лимфоцити активирају и постају ћелије које секретују антитела?

Како се обезбеђује да се у одговору на различите типове микроорганизама продукују најпогодније класе антитела?

...научили смо...

...рецептори на наивним В лимфоцитима су **IgM** и **IgD**

...те наивне В лимфоците активира
антиген (**ПРВИ СИГНАЛ**) и **ДРУГИ СИГНАЛ**...

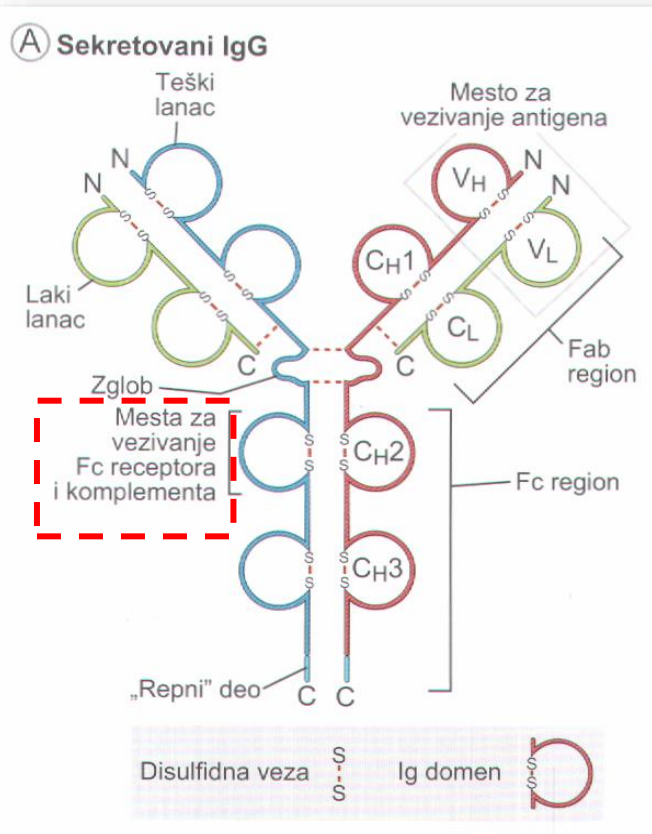
...тако пролиферишу и диферентују само В лимфоцити
специфични за антиген (**клонска експанзија**)...

...тим процесом настају ефекторски В лимфоцити –
плазмоцити (10 000 плазмоцита односно 10^{12} молекула
антитела дневно...

...што је важно због брзине којом се размножавају
микроорганизми.

...требало је да до сада знамо...

...ако В лимфоцит одговара на протеинске антигене, током његове диференцијације неке ефекторске ћелије почну да производе антитела **различитих класа** (промена или шалтовање класе) а **исте специфичности...**

...ова антитела имају **исту специфичност** али **различите ефекторске функције** јер се различити Fc делови Ig везују за различите рецепторе на ћелијама

...што омогућује **специјализацију** за борбу против различитих микроорганизама

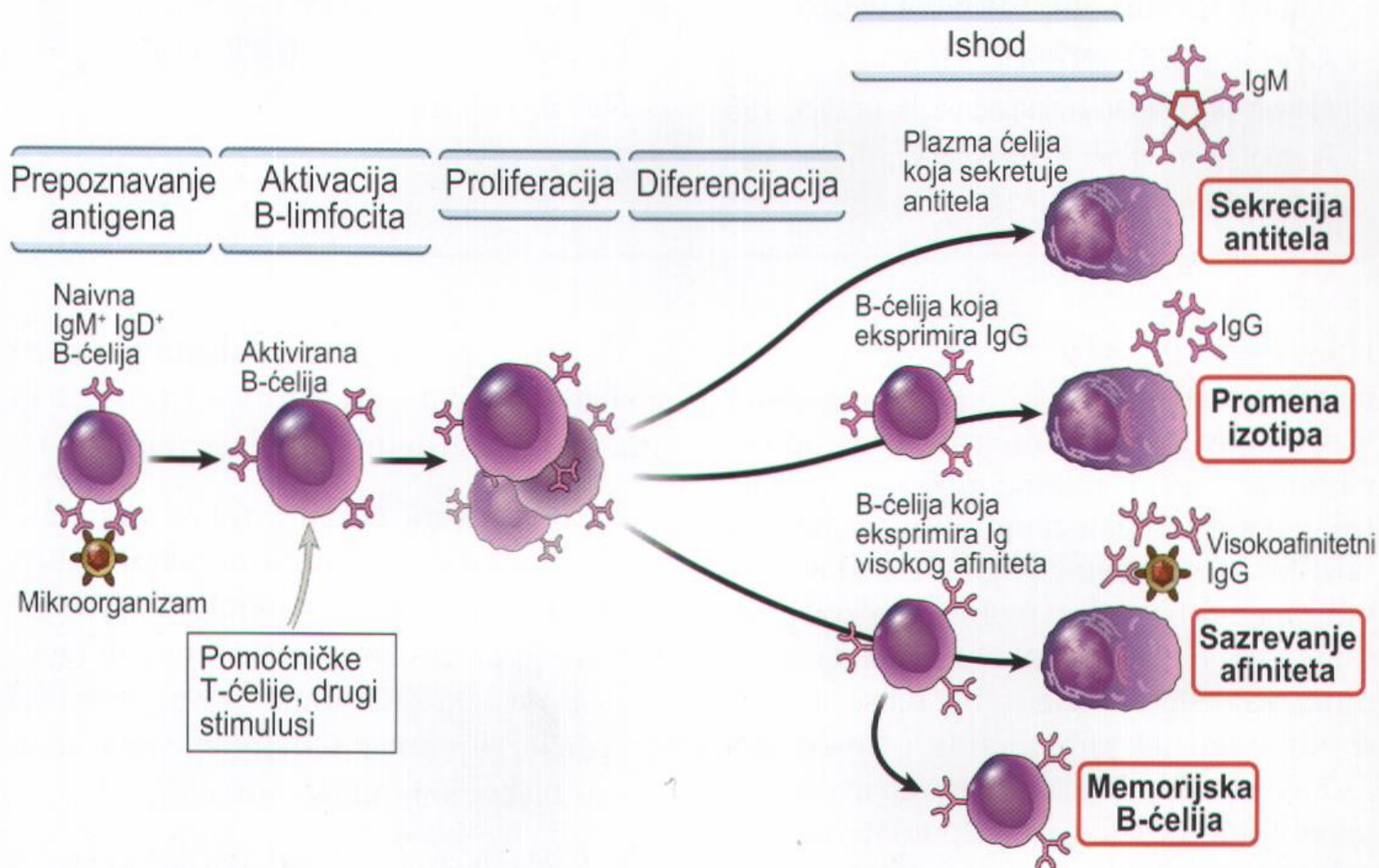
...требало је да до сада знамо...

repetitio mater studiorum est

...услед поновљених излагања *истом протеинском* антигену настају антитела са све већим афинитетом за тај антиген – САЗРЕВАЊЕ АФИНИТЕТА

Фазе и типови хуморалног имунског одговора

Хуморални одговор на **T-** зависне антигене:

ПРОТЕИНИ

1. Промена класе антитета
2. Сазревање афинитета антитета
3. Настанак меморијских В лимфоцита

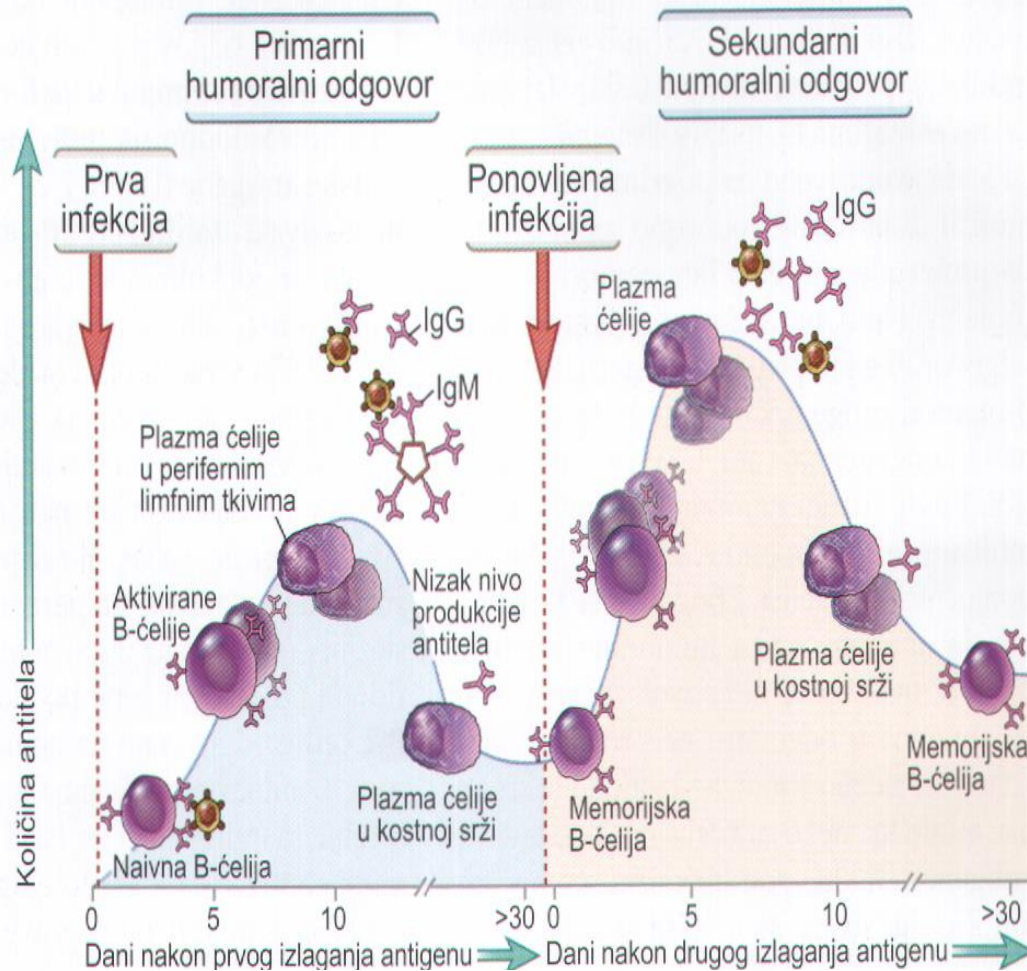
Хуморални одговор на **T-** независне антигене:

НИСУ ПРОТЕИНИ

1. Нема, или је слабо изражена промена класе антитета
2. Нема, или је слабо изражено сазревање афинитета антитета
3. Углавном нема меморијских В лимфоцита

**НЕМА СЕКУНДАРНОГ
ОДГОВОРА**

A

Карактеристике примарног и секундарног имунског одговора

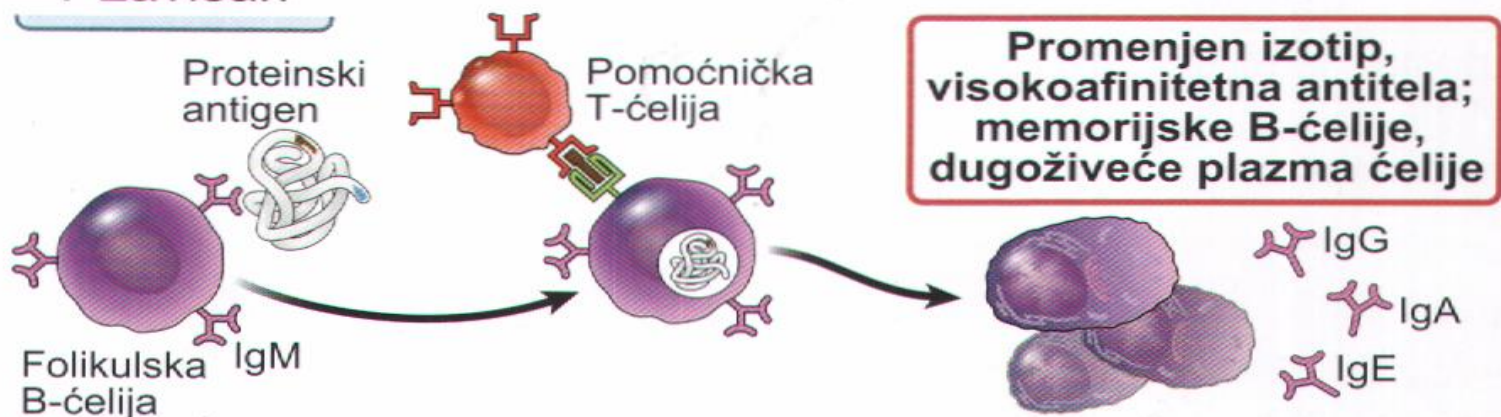
B

	Primarni odgovor	Sekundarni odgovor
Vreme posle imunizacije	Obično 5–10 dana	Obično 1–3 dana
Maksimalan odgovor	Manji	Veći
Izotip antitela	Obično IgM>IgG	Relativan porast IgG, a u određenim situacijama, IgA ili IgE (promena izotipa teških lanaca)
Afinitet antitela	Niži prosečan afinitet, veća varijabilnost	Viši prosečan afinitet (sazrevanje afiniteta)

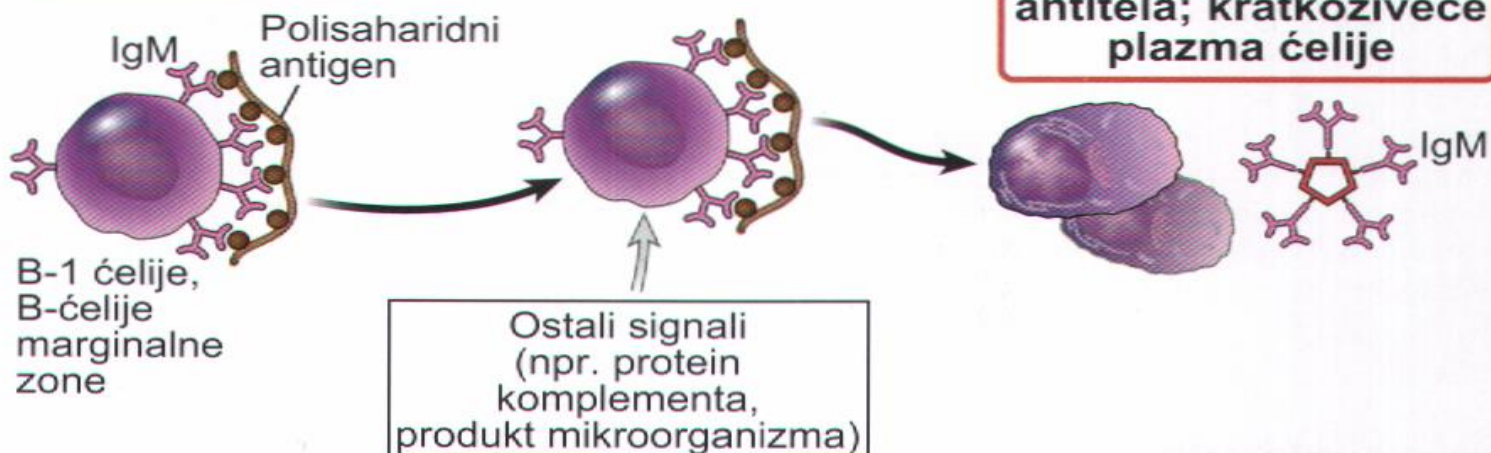

Субпопулације В лимфоцита

T-zavisan

T-nezavisan

Хуморални одговор на (Т-зависне) антигене...

...почиње у лимфном ткиву, када В лимфоцит препозна **НАТИВНИ** антиген.

<http://www.youtube.com/watch?v=hQmaPwP0KRI>

Стимулација В лимфоцита антигеном

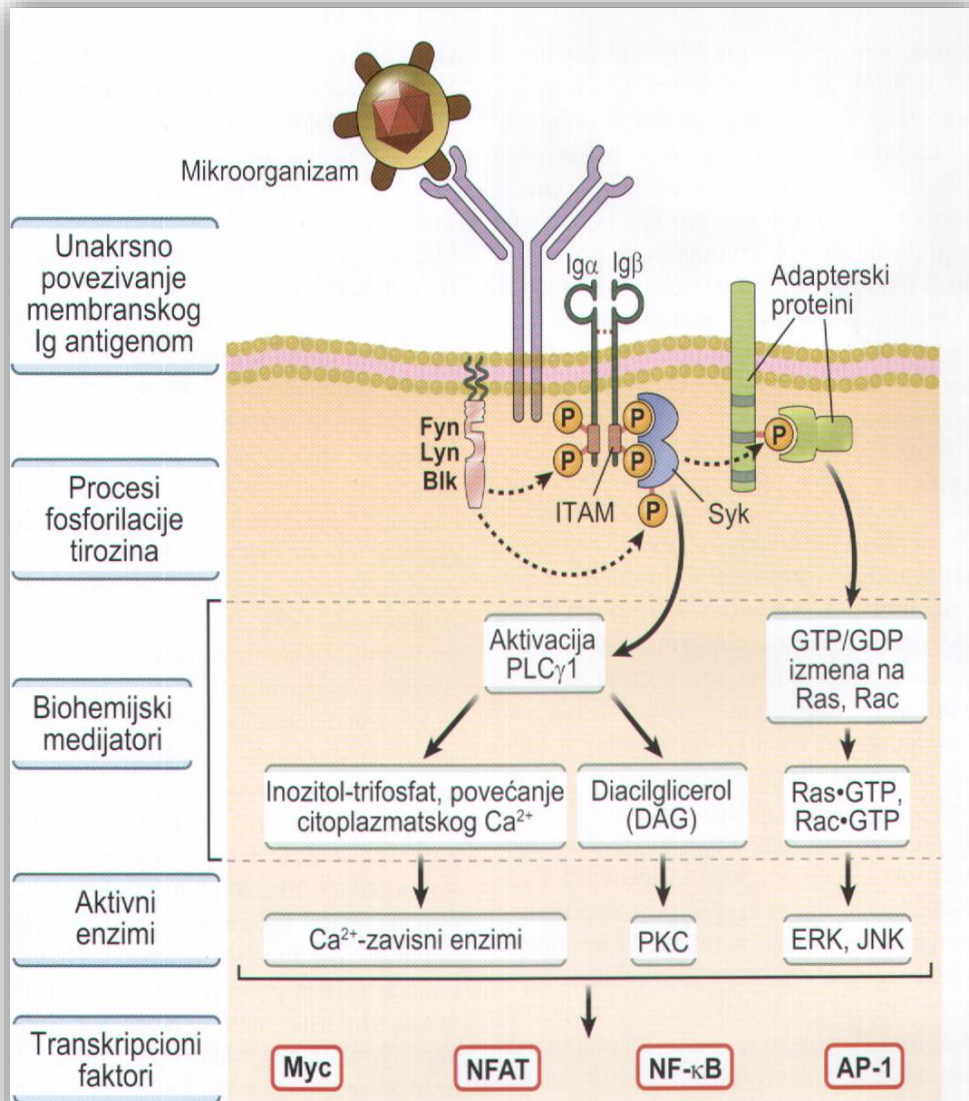
Антигени микроорганизама се из ткива лимфом
или путем крви транспортују и концентришу
у фоликулима и маргиналним зонама
периферних лимфних органа...

...ту их препознају В лимфоцити специфични за
антиген...

...што покреће сигналне путеве односно активацију
ћелије...

Како у одговору на протеинске, тако и у одговору на
непротеинске антигене активација лимфоцита
захтева и додатне (друге) сигнале.

Антиген индукује **АКТИВАЦИЈУ** В лимфоцита тако што својим детерминантама групише рецепторе што покреће трансдукцију сигнала према једру

BCR комплекс чине BCR (Ig), Igα и Igβ ланац

Пренос сигнала захтева унакрсно повезивање два или више BCR

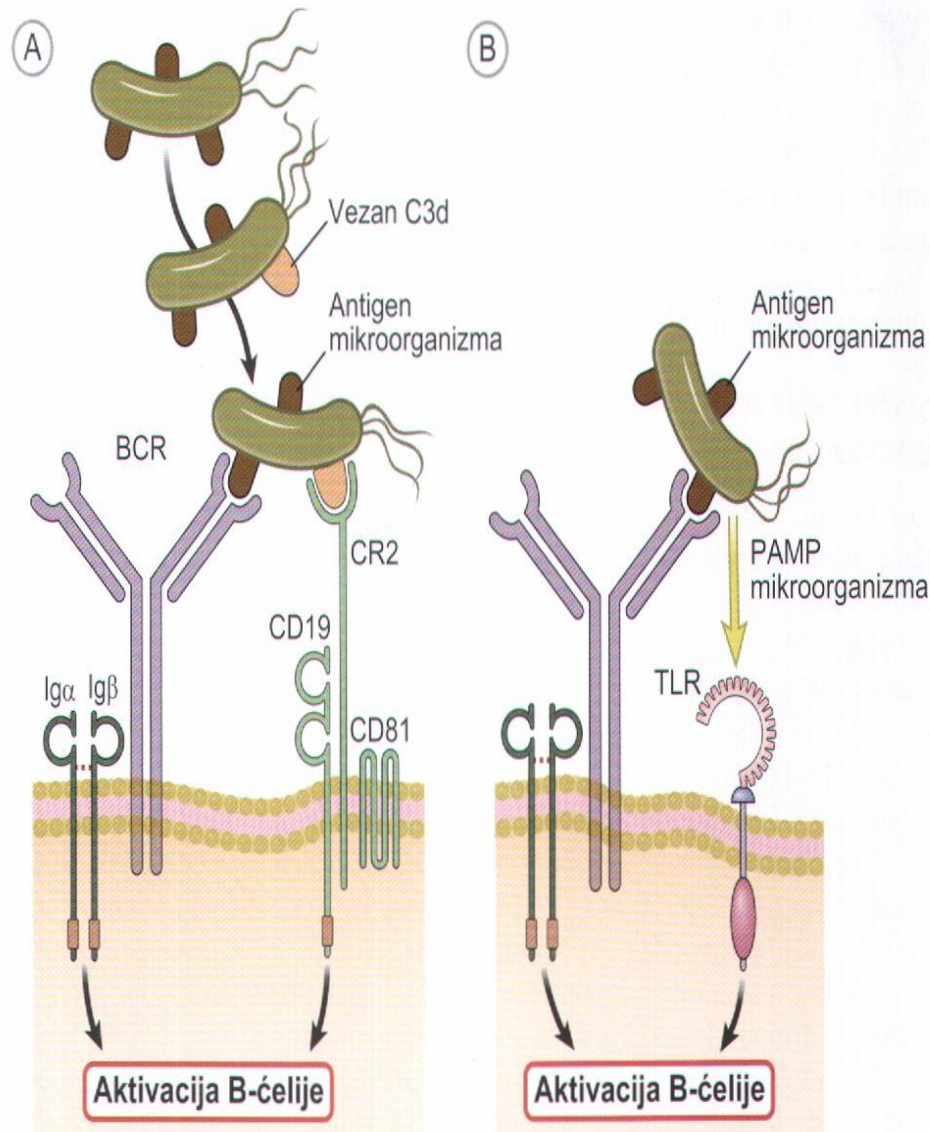
Igα и Igβ ланац В лимфоцита аналогни су CD3 и ζ ланцу Т лимфоцита

Igα и Igβ ланац садрже ITAM секвенце

Крајњи резултат је активација транскрипционих фактора

Улога C3d у активацији В лимфоцита

ДРУГИ СИГНАЛ

TLR
CD40

ДЕО ПРВОГ
СИГНАЛА (слично
корцепторима)

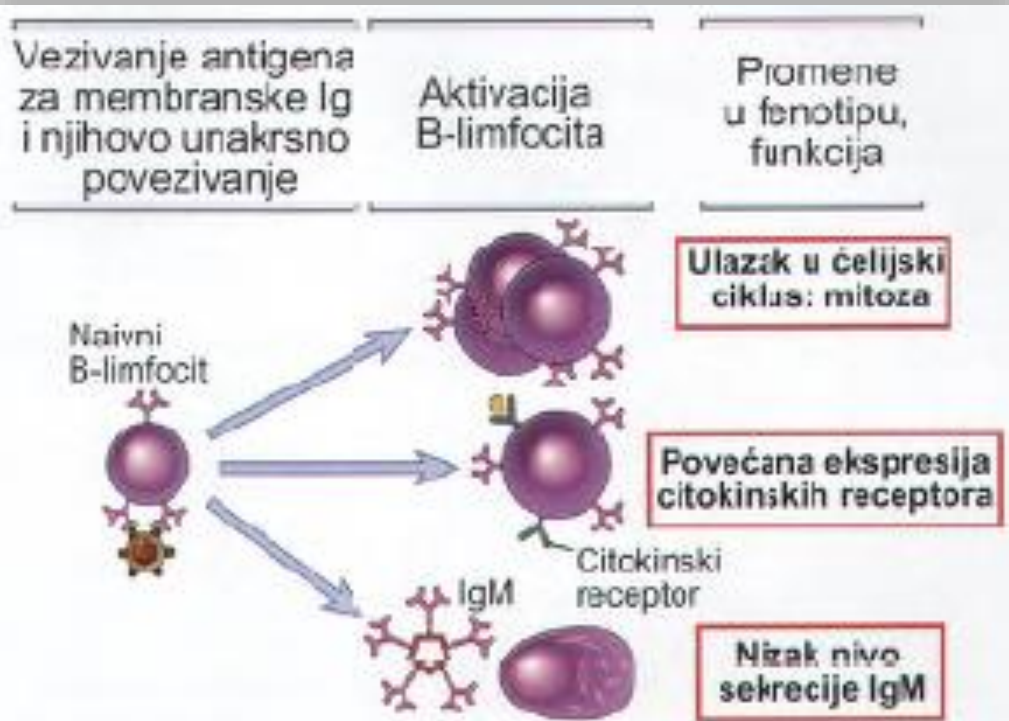
CR2 = CD21

ЕВ вирус

ПРОЛИФЕРАЦИЈА и ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА

В лимфоцита

B-ćelijski odgovor na antigen	Značaj
Ulazak u ćelijski ciklus, mitozu	Klonska ekspanzija
Povećana ekspresija citokinskih receptora	Sposobnost da odgovori na citokine koje proizvode pomoćne T-ćelije
Migracija iz limfnih folikula	Interakcija sa pomoćnim T-ćelijama
Sekrecija niskih nivoa IgM	Rana faza humoralnog imunskog odgovora

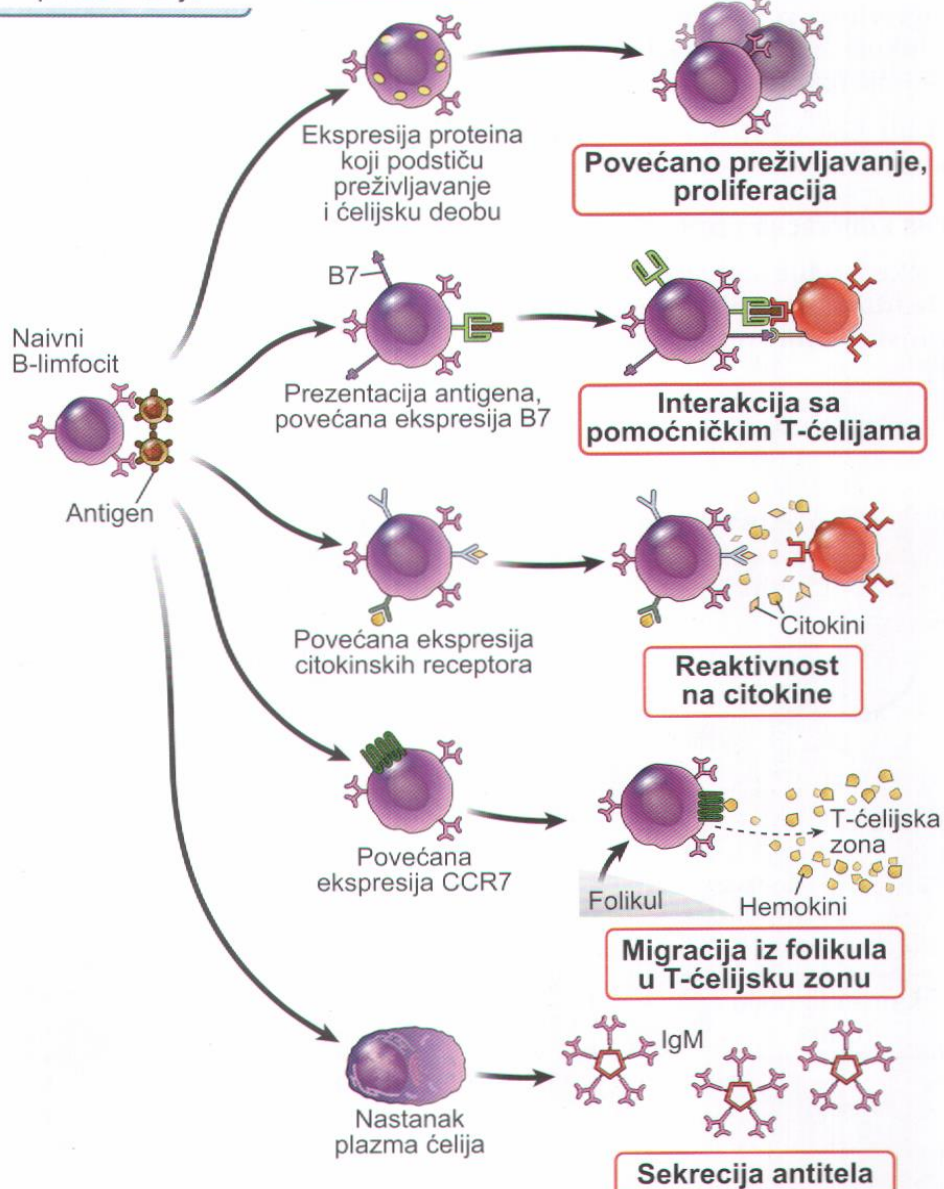
В лимфоцити у одговору на Т – **независне антигене** синтетишу више IgM и почињу да их секретију – рани хуморални имунски одговор.

Осим пролиферације и диференцијације В лимфоцит се припрема за кооперацију са Т лимфоцитима (**протеински антигени**)...

Vezivanje antigena
za membranske Ig
i njihovo unakrsno
povezivanje

Promene
u aktiviranim
B-ćelijama

Funkcionalne
posledice

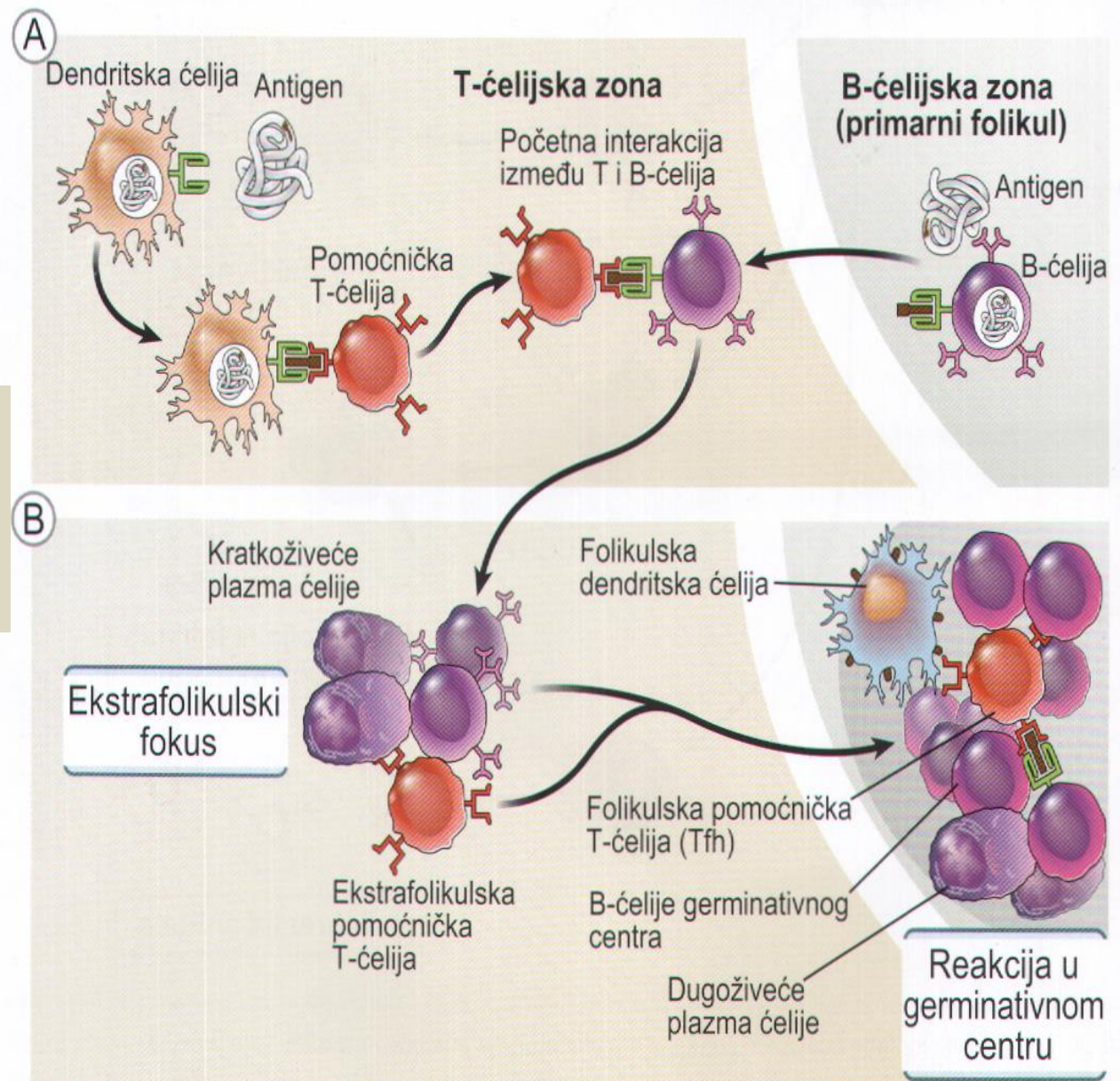
...

Већина солубилних **протеинских** антигена није способна да истовремено ангажује већи број рецептора – то није довољно за пролиферацију и диференцијацију, али изазивају већу експресију B7 што обезбеђује други сигнал T лимфоцитима, а такође и ...

...да појачају сопствену експресију рецептора за цитокине и да смање експресију рецептора за хемокине присутне у фоликулима што им омогућује да мигрирају према ивицама фоликула тј. у правцу T зона лимфних органа.

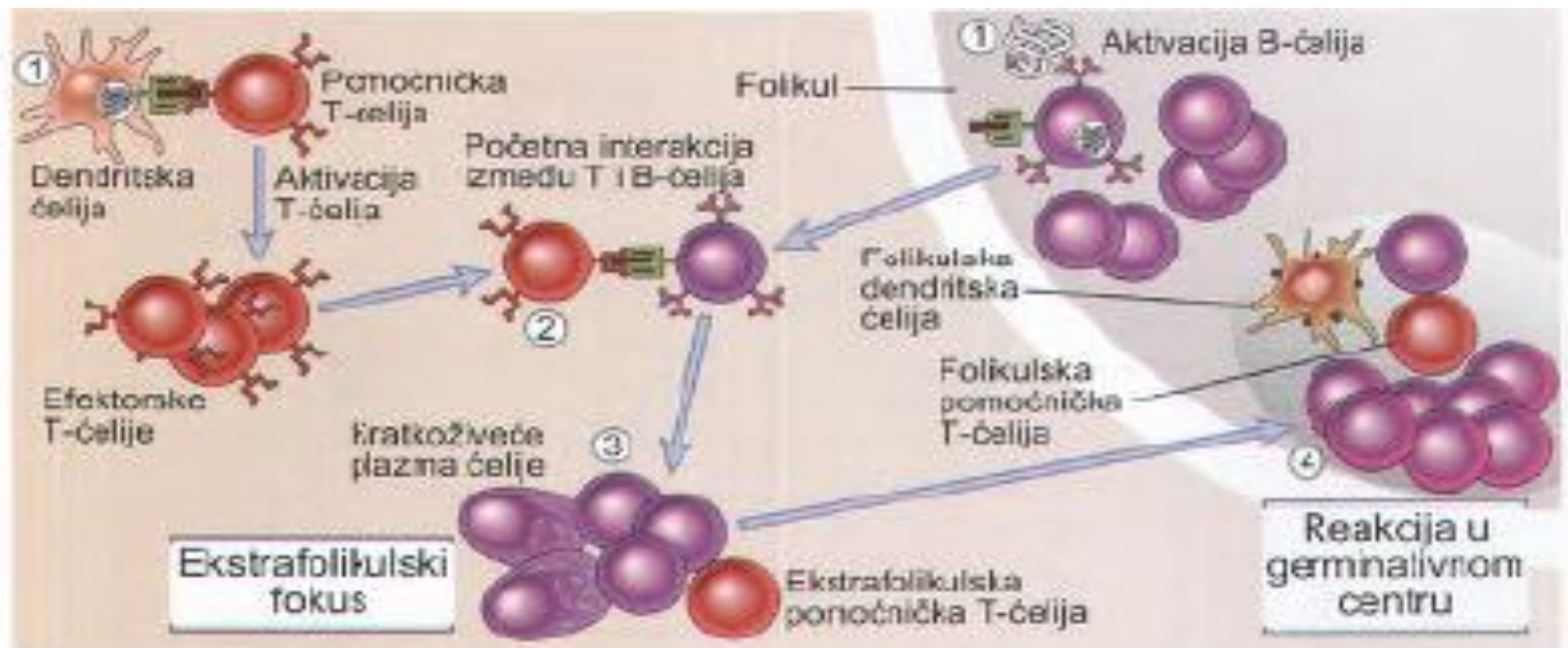

Редослед догађаја у
Т-зависном
хуморалном
имунском одговору

ИНТЕРАКЦИЈА CD4+Th и В лимфоцита у одговору на протеинске (Т зависне) антигене

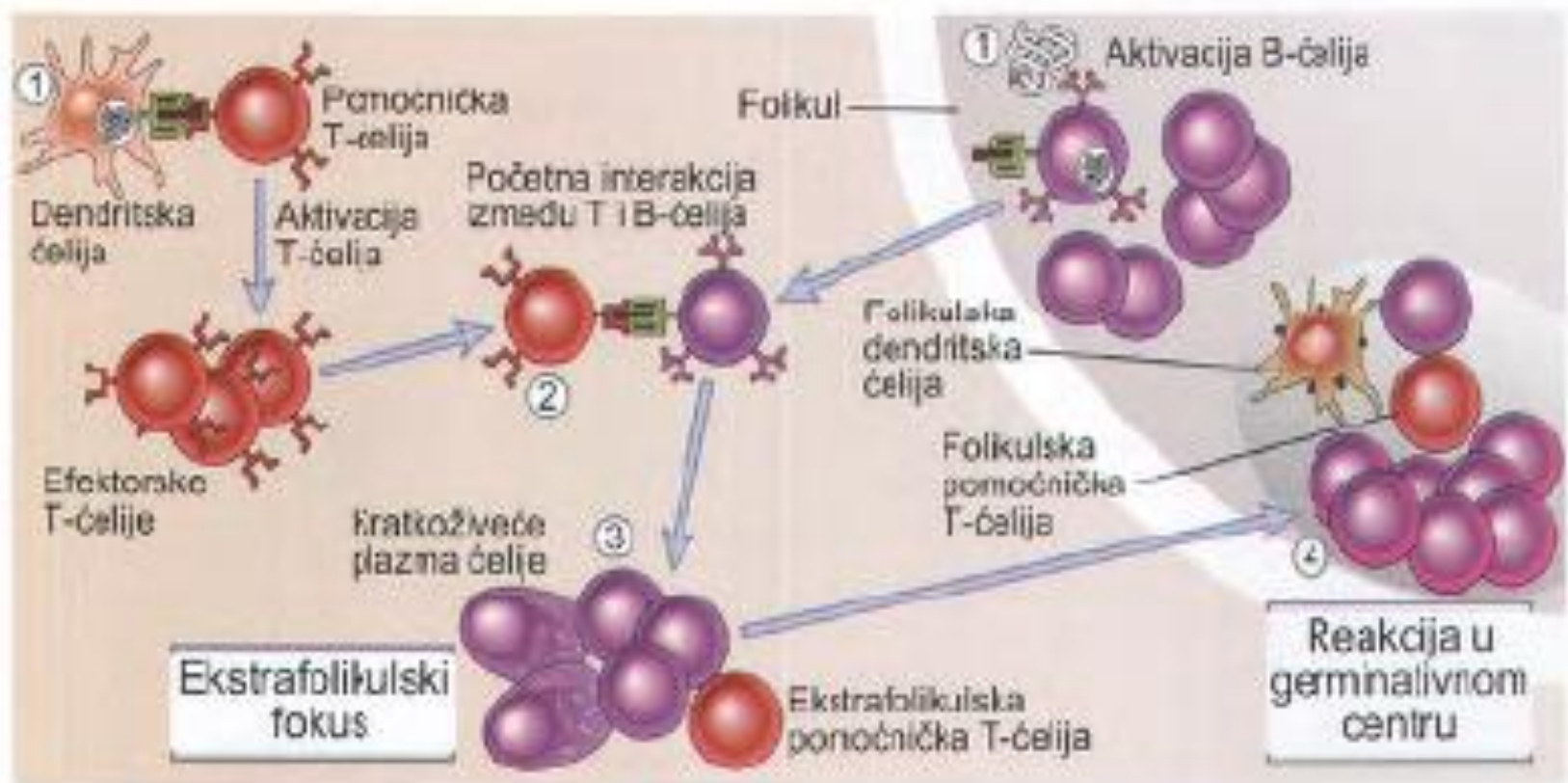
1. CD4 Т лимфоцити се активирају у паракортексу у контакту са дендритским ћелијама; В лимфоцити се активирају у фоликулима.
2. Т и В лимфоцити интерагују изван фоликула (CD40:CD40L интеракција)
3. Екстрафоликуларни фокуси; В лимфоцити диференцирају у плазмоците и продукују мању количину антитела (дешава се и ограничена промена изотипа), а неки од Т лимфоцита диференцирају у фоликуларне помагачке Т лимфоците (T_{fh})

...

4. Активирани В лимфоцити и T_{fh} мигрирају у фоликул где се након њихове интеракције формирају герминативни центри (места интензивне пролиферације В лимфоцита, промене класе, соматских мутација и сазревања афинитета, настанка меморијских В лимфоцита и настанак дугоживећих плазмоцита).

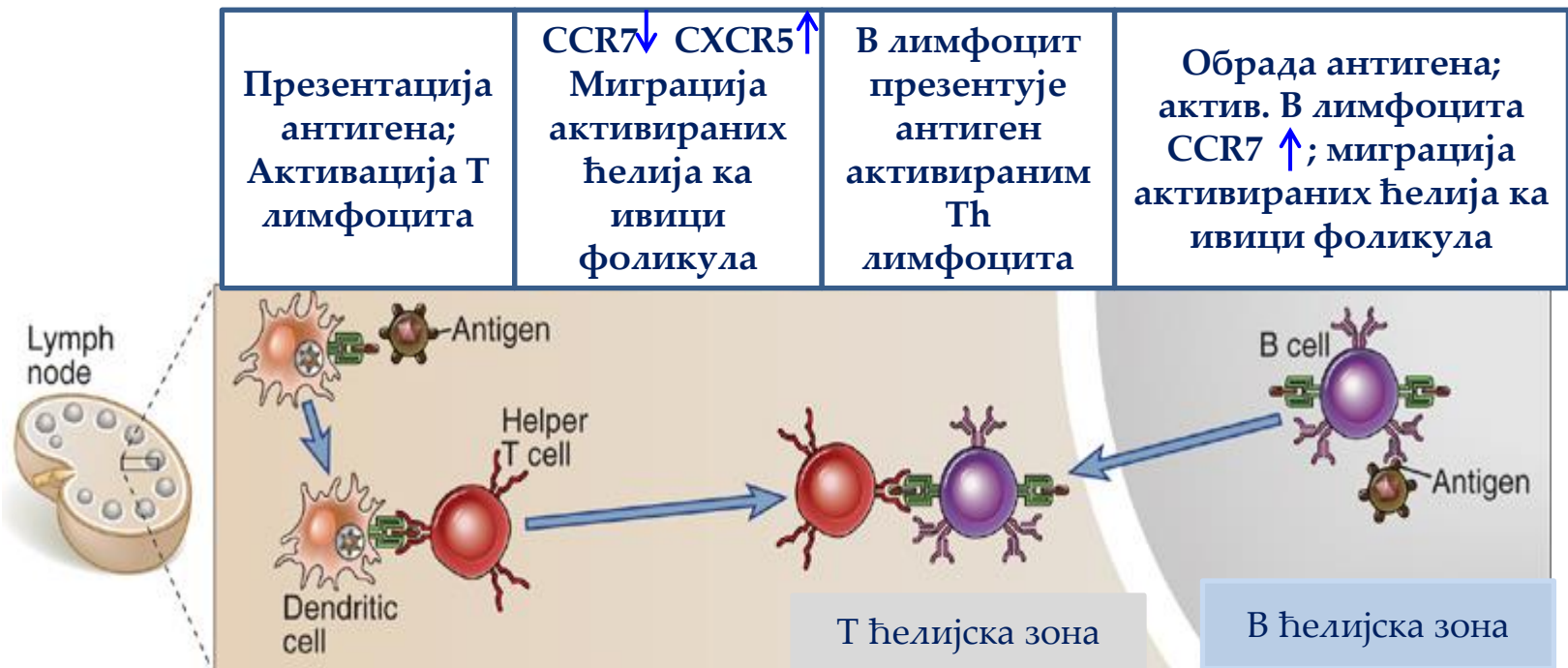
Ефекторски CD4+T лимфоцити губе експресију CCR7...

... већина од њих мигрира на место уласка
антигена,

...а мањи број мигрира у сусрет В лимфоцитима,
према ивицама лимфних фоликула.

Иницијална активација Т и В лимфоцита

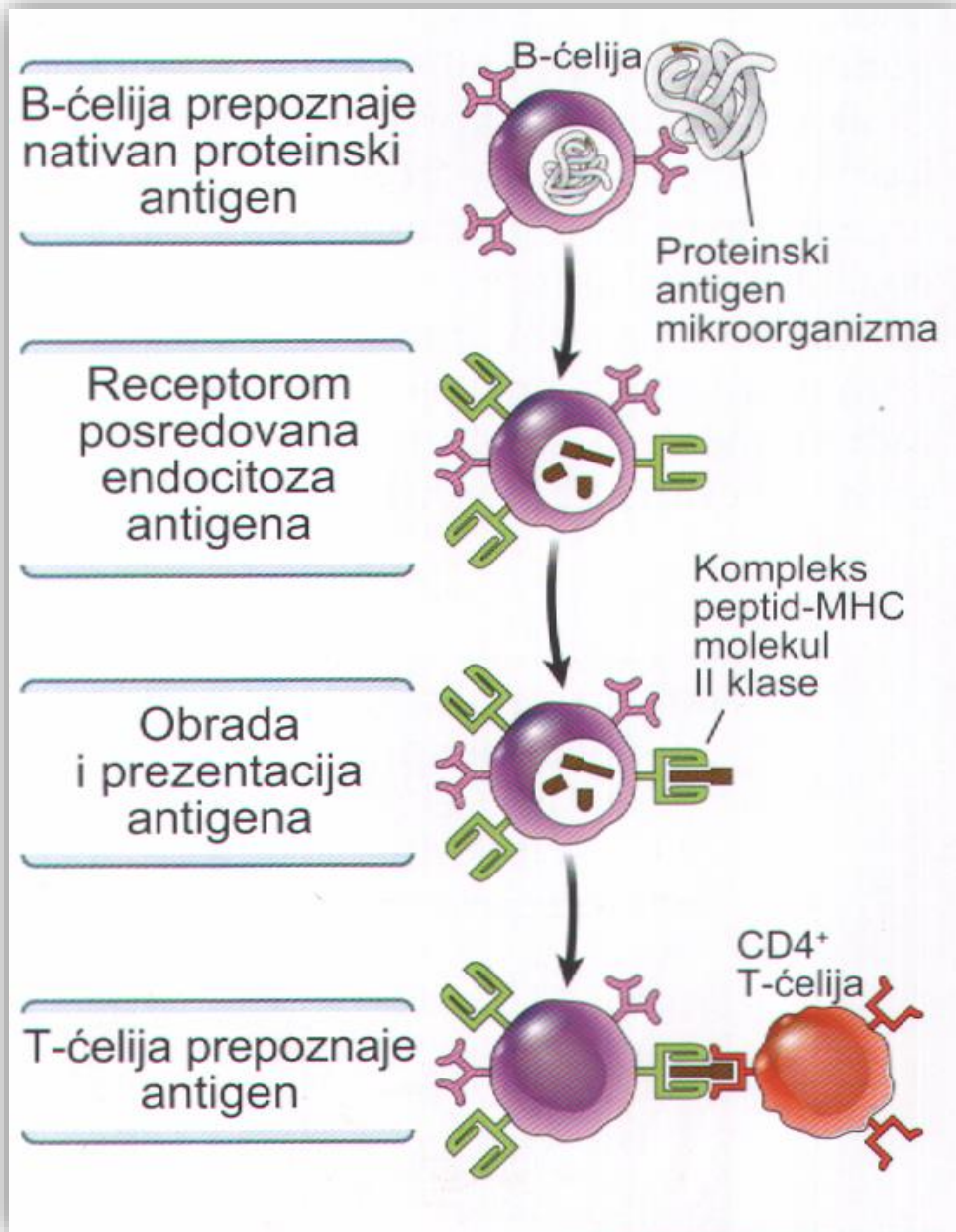
Усмерена миграција активираних В и Т лимфоцита једних према другима зависи од промена у експресији одређених хемокинских рецептора

Т лимфоцити: експресија CD40L, CXCR5, смањење експресије CCR7

В лимфоцити: повећање експресије CCR7, а смањење CXCR5; повећање експресије CD69 (оне могућава се излазак из лимфног чвора); подстичу се све функције В лимфоцита које су важне за процес презентације антигена.

В лимфоцит ПРИКАЗУЈЕ пептид CD4+Th лимфоцитима

В лимфоцити су веома ефикасне APC, али само за антигене које специфично препознају и способне су да активирају (експримирају B7) ефекторске али не и наивне Th лимфоците.

Активација специфичног клона В лимфоцита

- ✓ Специфичност BCR за антиген
- ✓ Фагоцитоза посредована BCR
- ✓ Цитокини и CD40L

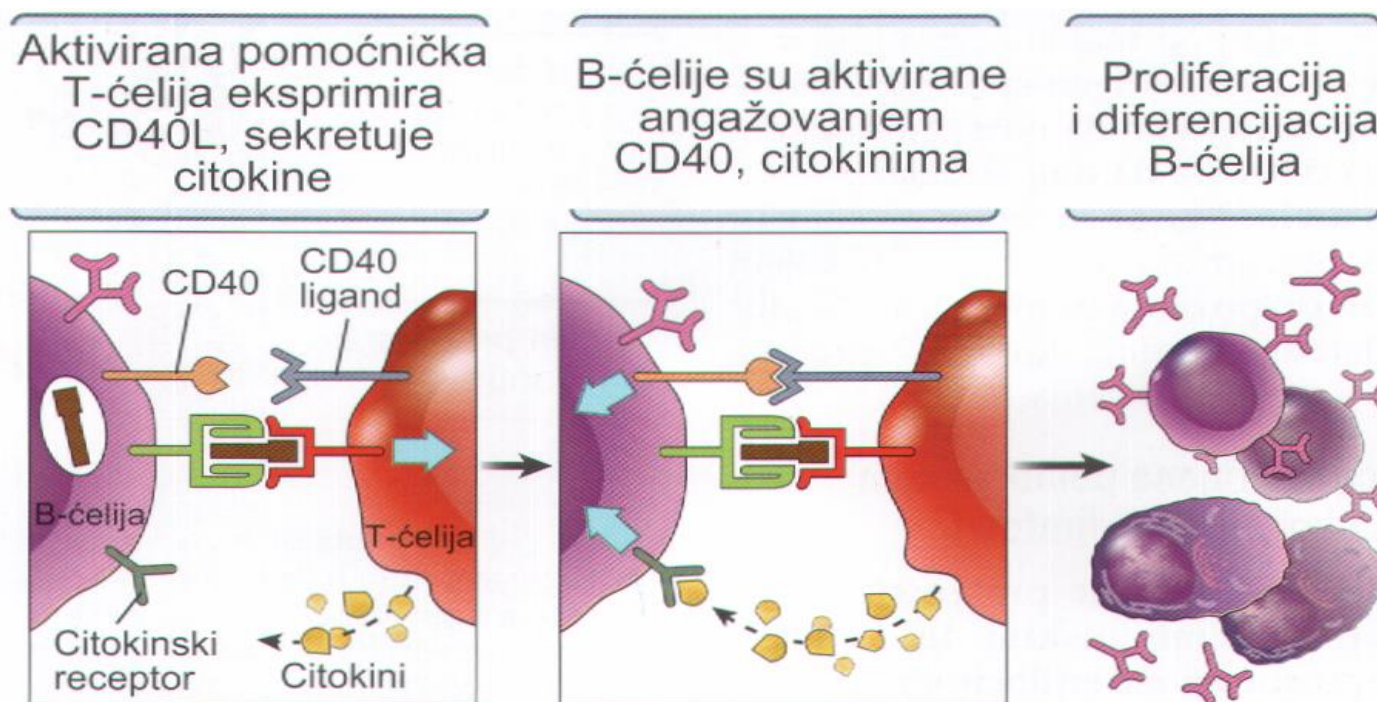

CD4+Th костимулаторима и цитокинима ДОДАТНО АКТИВИРА В лимфоцит...

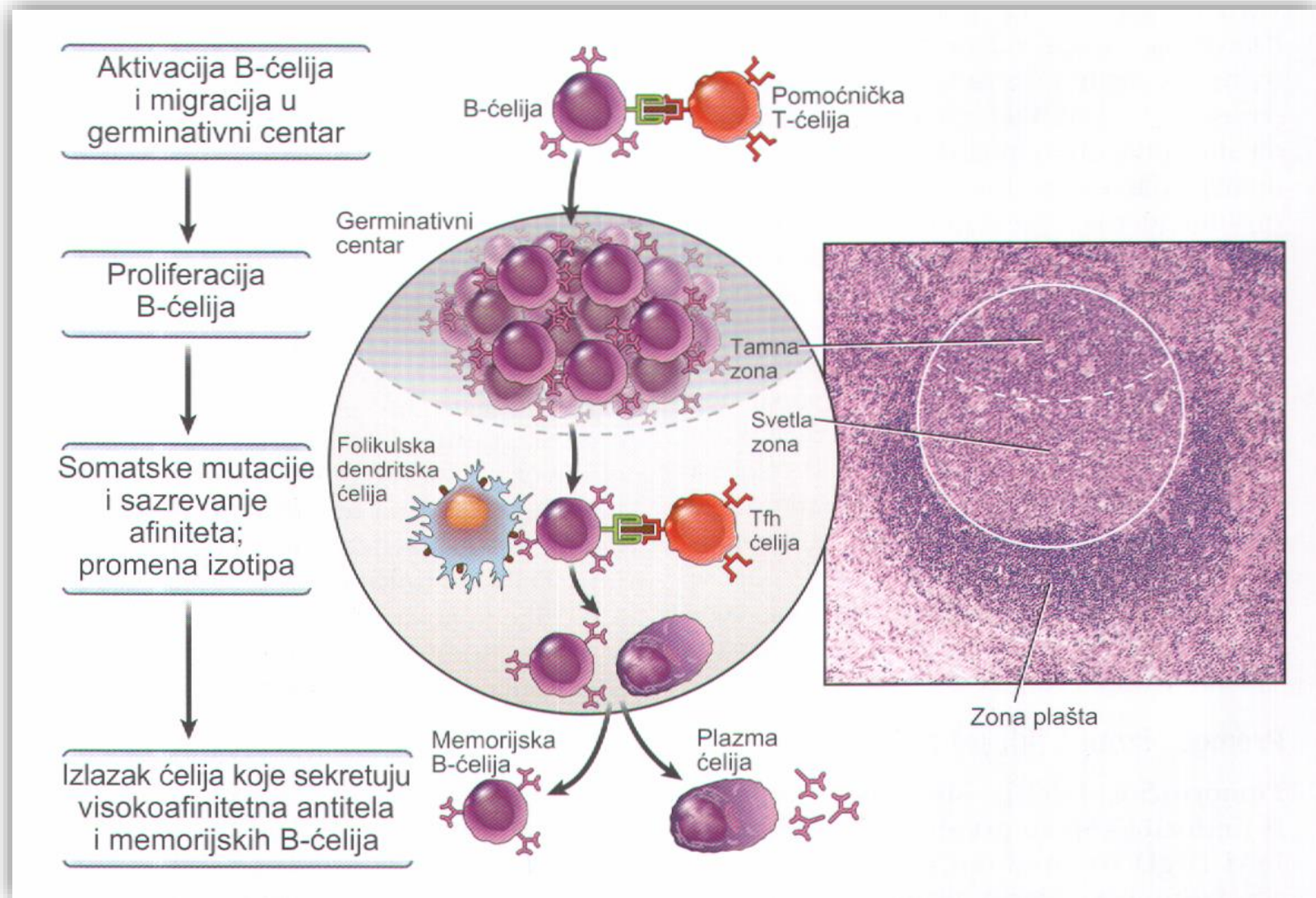
...тако што експримира **CD40L**
...и тако што секретује **цитокине**

Ангажовање **CD40** испоручује В лимфоцитима **пролиферативни** сигнал као и **сигнал за синтезу антитела, промену класе** и **сазревање афинитета**

Цитокини појачавају овај сигнал али га и модулирају тако што утичу на класу антитела али и на сазревање афинитета

За многе од догађаја који се дешавају у потпуно развијеном хуморалном имунском одговору неопходно је учешће специјализованих помагачких Т лимфоцита

Фоликулярни помагачки Т лимфоцити

Неки од активираних помагачких Т лимфоцита након интеракције са В лимфоцитима диферентују у фоликулярне помагачке Т лимфоците (T_{fh}), који експримирају висок ниво хемокинских рецептора CXCR5 који их води у лимфне фоликуле.

T_{fh} могу да се развију од неопредељених ћелија, али и од Th1, Th2 или Th17 лимфоцита.

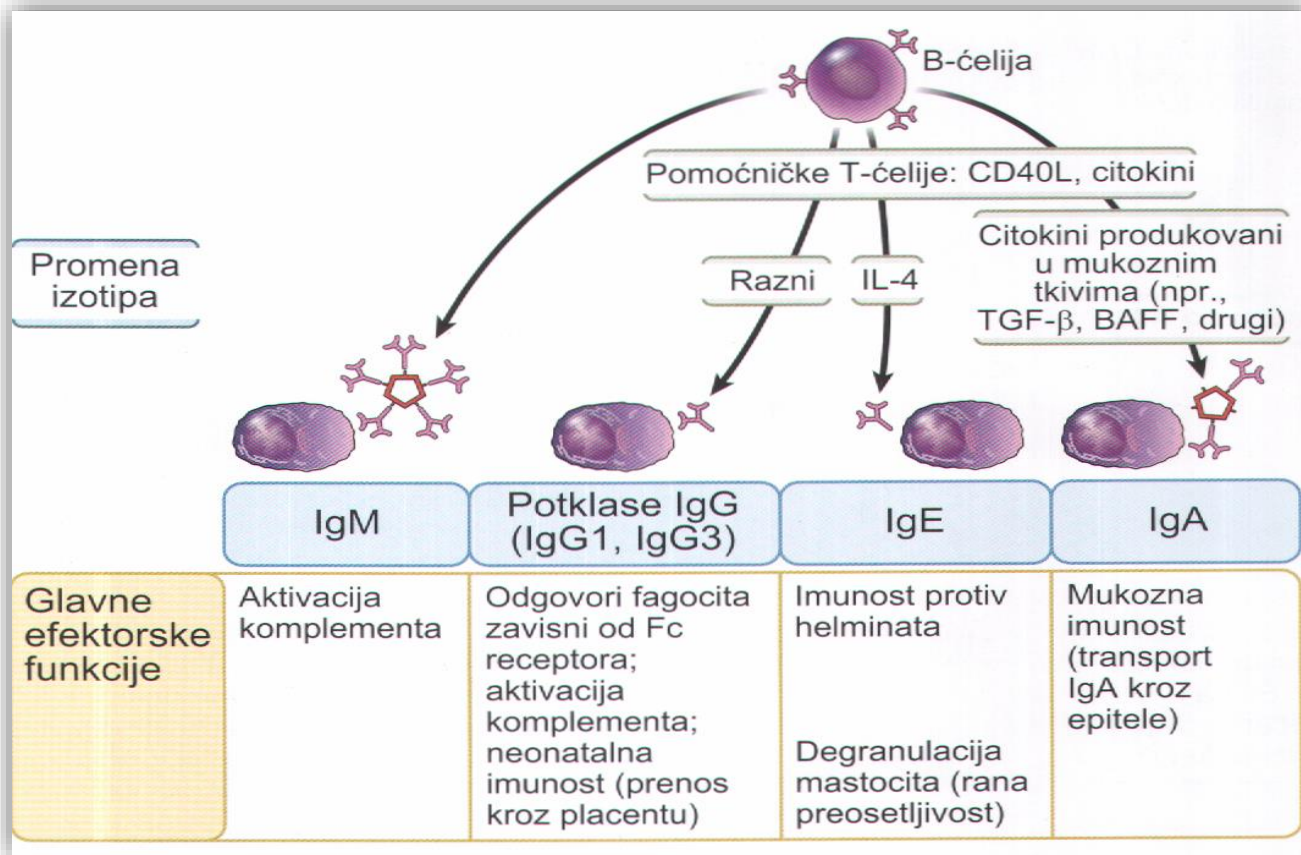
За настанак T_{fh} важна је интеракција ICOS на CD4+Т лимфоцитима са ICOS лигандом на В лимфоцитима.

T_{fh} лимфоцити продукују IL-21 који је важан за продукцију антитела.

T_{fh} могу да секретују IFN γ , IL-4 и IL-17 и усемравају промену изотипа.

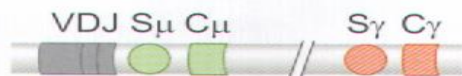
CD4+Th индукује **ПРОМЕНУ КЛАСЕ** антитела које синтетише В лимфоцит

Промена класе омогућује прилагођавање хуморалног одговора врсти микроорганизама

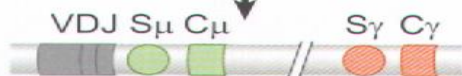
Промену класе **иницира** контакт CD40 (B) CD40 лиганд (T) а **усмеравају** различити цитокини. Ако нема контакта синтетише се само IgM. (**хипер IgM синдром који је у вези са X хромозомом** – инактиван ген за CD40 лиганд који се налази на том хромозому)

Rearanžirana DNK
u ćelijama koje
produkuju IgM

Signali poreklom
od pomoćničkih
T-ćelija (CD40
ligand, citokini)

Indukcija AID

AID

Rekombinacija
Sμ sa Sγ,
isecanje C-gena
između njih

Transkripcija;
obrada RNK

Translacija

Молекулска основа промене класе антитела

Рекомбинација која изазива
промену класе антитела
(енгл. *switch recombination*) је
рекомбинација на нивоу **DNK**
ланца

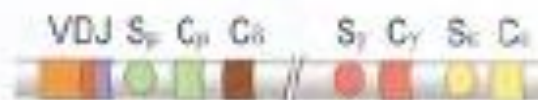
Контакт CD40 – CD40L
индукује експресију **AID** (од
енгл. *activation induced*
deaminase).

S (μγс) (*switch*) региони – нема
га само испред δ.

Naivna B-ćelija

Rekombinovana
DNK u ćelijama
koje proizvode IgM

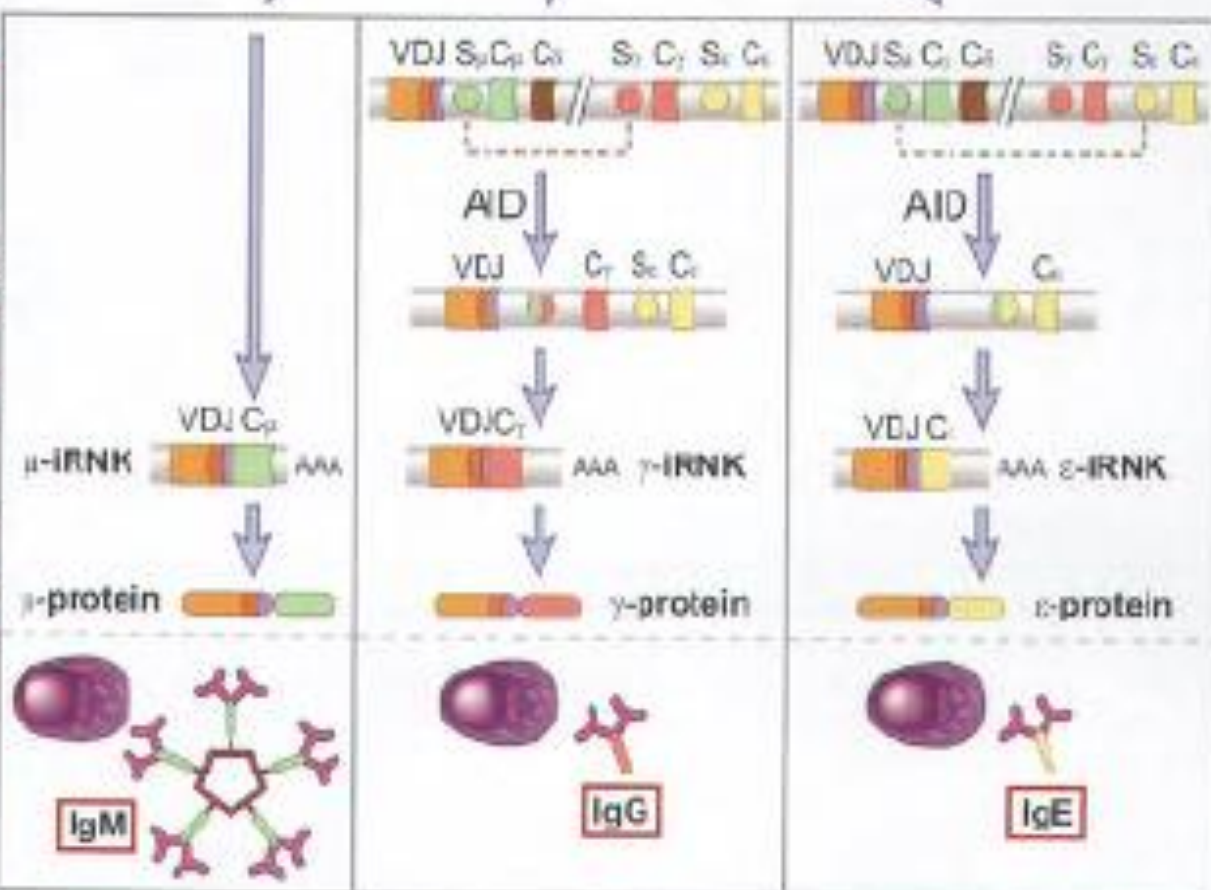
Nema signala od
pomoćničkih T-ćelija

Signali od pomoćničkih
T-ćelija (CD40 ligand, citokini)

U odgovoru
na T-ćelijske
signale,
rekombinacija
S μ sa S γ ili S ϵ ;
isceranje C-gena
između njih

Transkripcija;
obrada RNK

Translacija

САЗРЕВАЊЕ АФИНИТЕТА антитела...

...је процес којим се повећава афинитет антитела произведених у одговору на **протеинске** антигене код поновљеног или продуженог излагања истом антигену

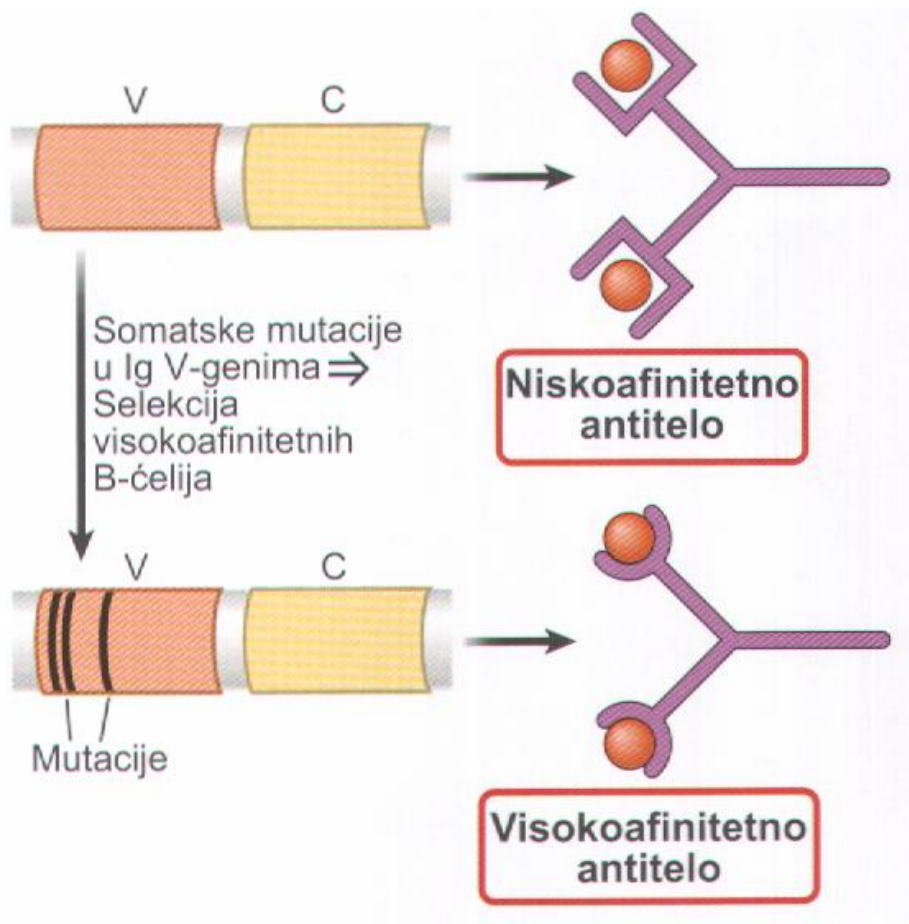
...је стога важан за **перзистентне** и **рекурентне** инфекције

...у основи овог процеса је селекција соматских тачкастих хипермутација гена за CDR регионе

Мутације ових региона зависе од Th лимфоцита, а селекцију пожељних мутација обавља **FDC**.

...

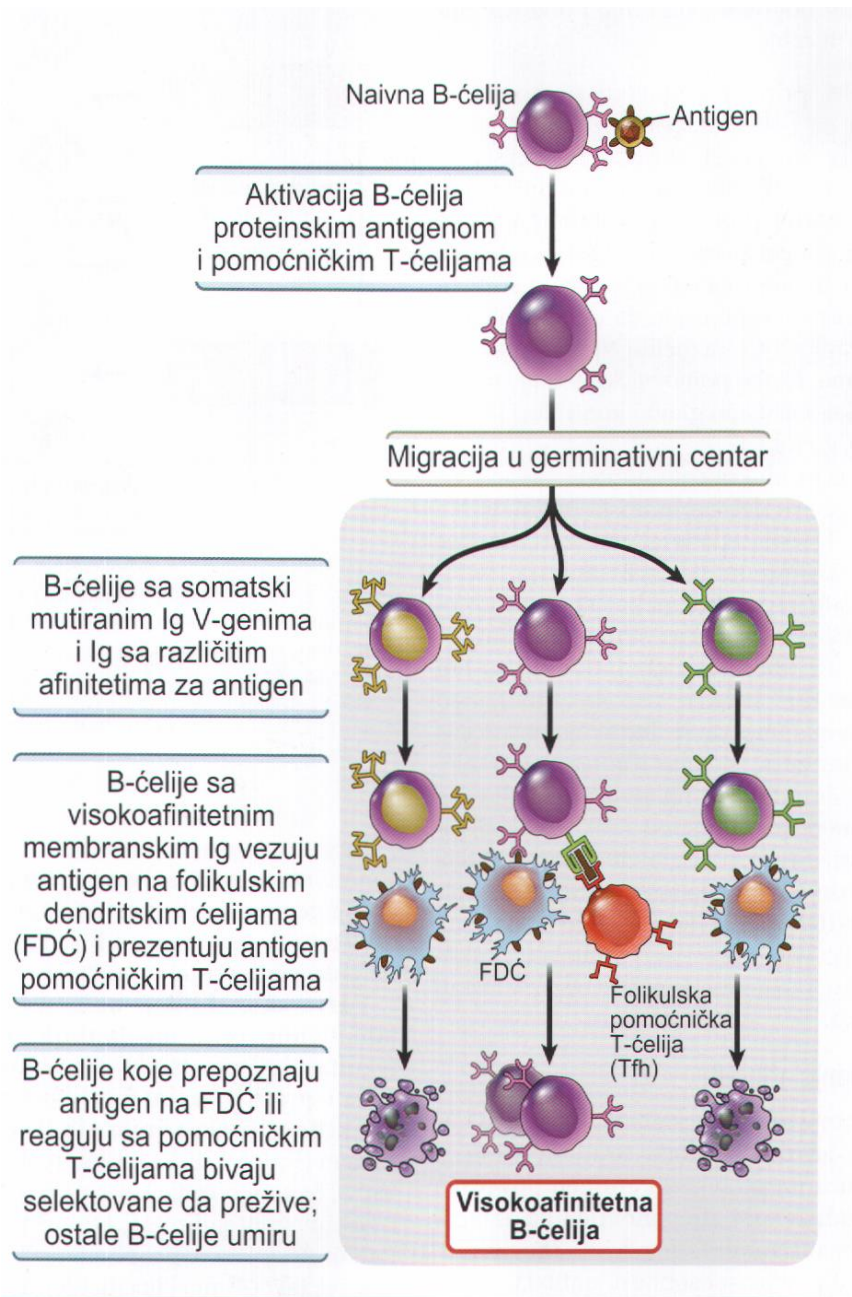
Поменути ензим **AID** осим што омогућује промену класе, мења и нуклеотиде на месту новог споја.

Учесталост ових мутација је 1000 пута већа за ове гене него за било које друге (соматске хипермутације).

Тако настају В клонови са рецепторима различитог афинитета

В лимфоцити, у герминативном центру, су веома склони апоптози. Од ње их може заштитити само **препознавање антигена** и/или **сигнал од Th**.

Антитела настала раније током одговора се везују за антиген – активира се комплемент.

Такви комплекси се везују за Fc рецептор и рецепторе за комплемент на FDC.

Опстају само они В лимфоцити чији се рецептори вежу за антигене приказане на FDC високим афинитетом.

В лимфоцити такође могу да презентују пептиде протеинских антигена T_h лимфоцитима што им такође може омогућити преживљавање

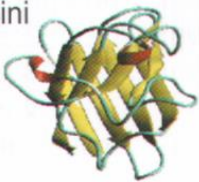

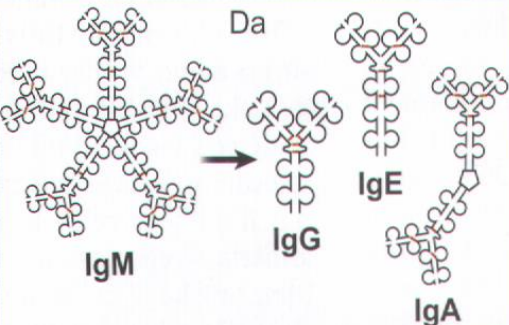
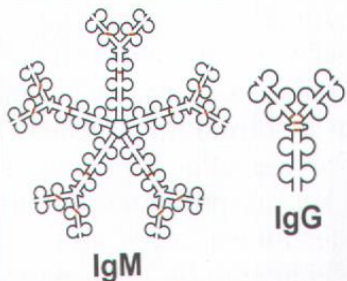
Хуморални одговор на **Т–независне антигене:**

Знамо да...

...у одговору на ове антигене не учествују Т лимфоцити јер они *виде* само пептиде

...су Т-независни антигени: полисахариди, липиди, липополисахариди, нуклеинске киселине...

...многе бактерије поседују ове антигене у својим овојницама и да су у одбрани од њих битна антитела која олакшавају фагоцитозу и активирају комплемент

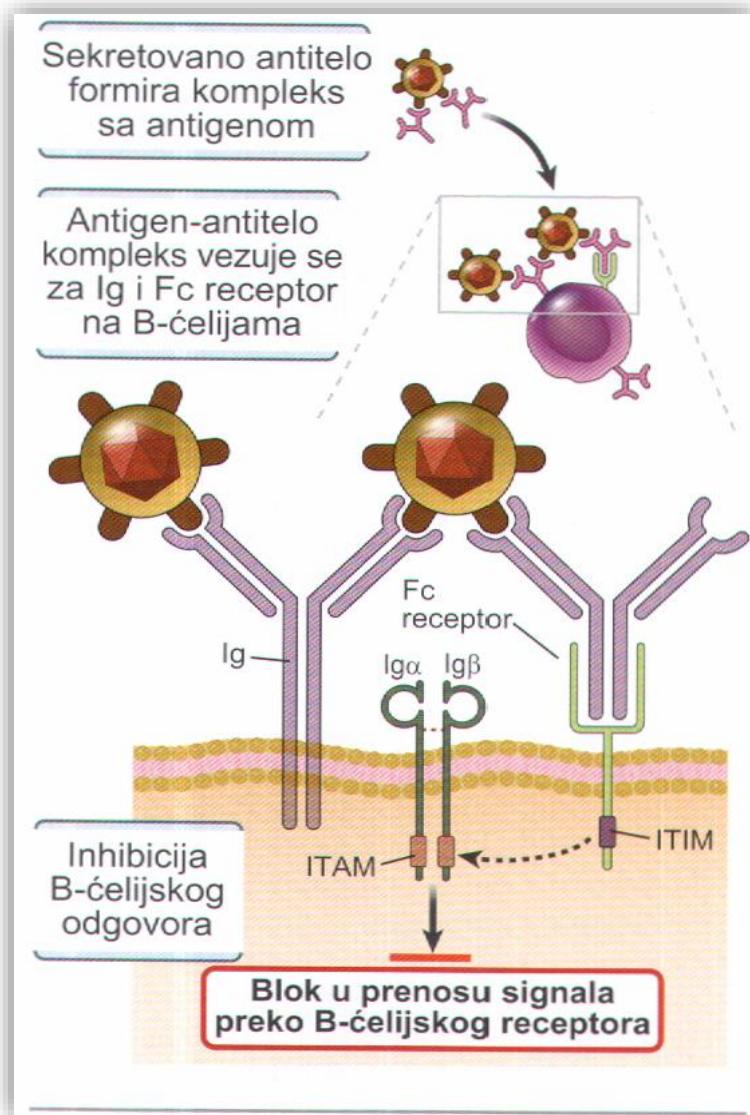
	Timus-zavisni antigen	Timus-nezavisni antigen
Hemijska priroda	Proteini 	Polimerni antigeni, naročito polisaharidi, takođe glikolipidi, nukleinske kiseline
Svojstva humoralnog odgovora		
Promena izotipa	Da 	Nizak nivo promene u IgG
Sazrevanje afiniteta	Da	Slabo izraženo ili ne postoji
Plazma ćelije	Dugoživeće	Kratkoživeće
Sekundarni odgovor (memorijske B-ćelije)	Da	Postoji samo kod nekih polisaharidnih antigena

В лимфоцити маргиналне зоне слезине су одговорни за хуморални имунски одговор на Т – независне антигене пореклом из крви.

В-1 лимфоцити одговарају на Т – независне антигене у слuzницама и перитонеуму

Регулација хуморалног имунског одговора антителима (повратна регулација антителима)

Fc γ RIIb (CD32)

Овај механизам се користи у терапији неких инфламаторних болести, тако што се дају интравенски Ig (IVIG).

Ефекторски механизми хуморалне имуности

*Елиминација екстрацелуларних
микроорганизама и токсина*

Ефекторске функције антитела

...научили смо да је хуморална имуност...

**... тип стеченог имунског одговора у којем главну
улогу играју антитела**

... механизам одбране од **екстраћелијских
микроорганизама и њихових токсина**

...да антитела не могу да уђу у ћелије

...остаје да научимо...

...да спречавање инфекције (**превенцију**) обављају само антитела и то тако што онемогућају микроорганизме да се вежу и уђу у ћелије домаћина

...да се антитела везују за токсине и тако их неутралишу

...да антитела елиминишу микроорганизме, токсине и инфициране ћелије из организма

...да антитела обављају важну улогу и у одбрани од **интраћелијских** микроорганизама, јер могу да се вежу за њих пре него што уђу у ћелију или приликом преласка из ћелије у ћелију

...остаје да научимо...

**...да су поремећаји у синтези антитела повезани
са повећаном пријемчивошћу за многе
бактерије, вирусе и паразите**

**...да већина ефикасних вакцина делује тако што
подстиче синтезу неутралишућих антитела**

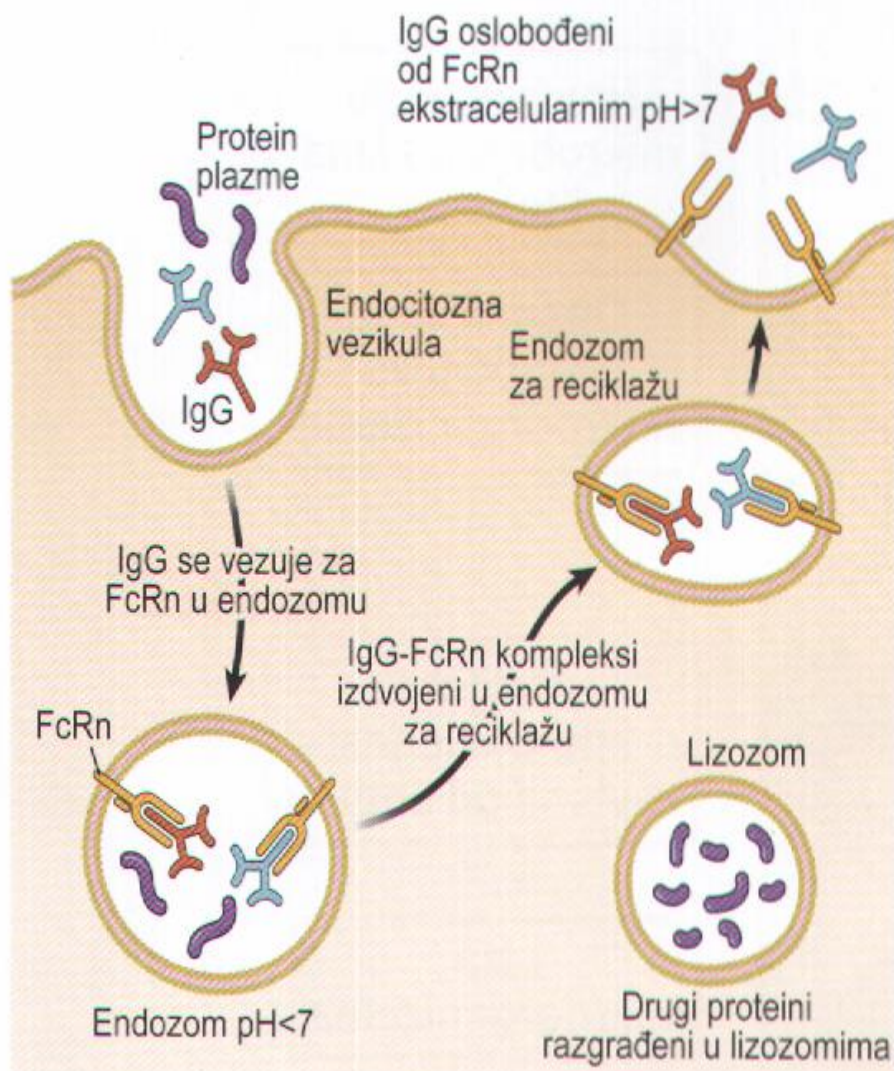
Особине антитела које су битне за њихове ефекторске функције

- ✓ Антитела делују, у читавом организму, на местима удаљеним од места стварања
- ✓ Протективна антитела која настају у току **примарног** одговора производе се у већој количини и током сваког наредног (**секундарног**) одговора на исти антиген (дугоживећи плазмоцити и меморијски В лимфоцити)

...

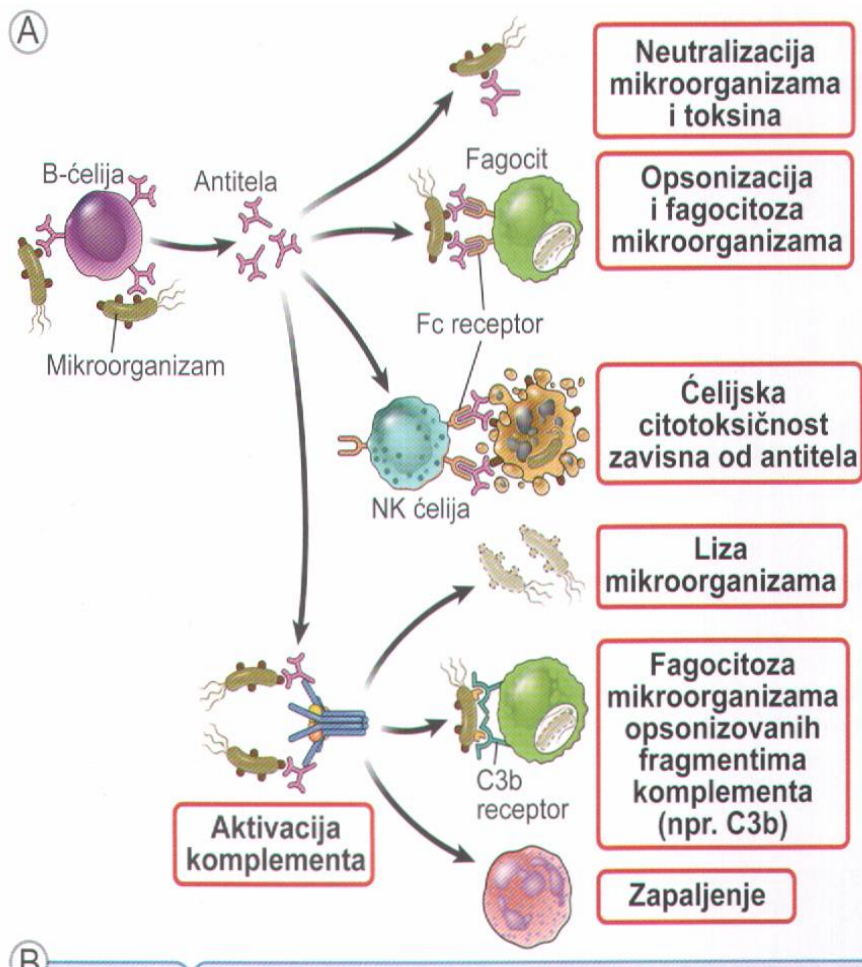
- ✓ Активна места **Fab** региона везујући се за антигене блокирају (неутралишу) њихове штетне ефекте док **Fc** фрагменти активирају различите ефекторске механизме за елиминацију микроорганизама и токсина
- ✓ Да би се испољио ефекат **Fc** региона неопходно је предходно везивање активног места за епитоп
- ✓ Промена класе антитела као и сазревање афинитета појачавају заштитну улогу антитела

Неонатални Fc
рецептор
(FcRn)
доприноси дугом
поживоту IgG

Ефекторске функције антитела

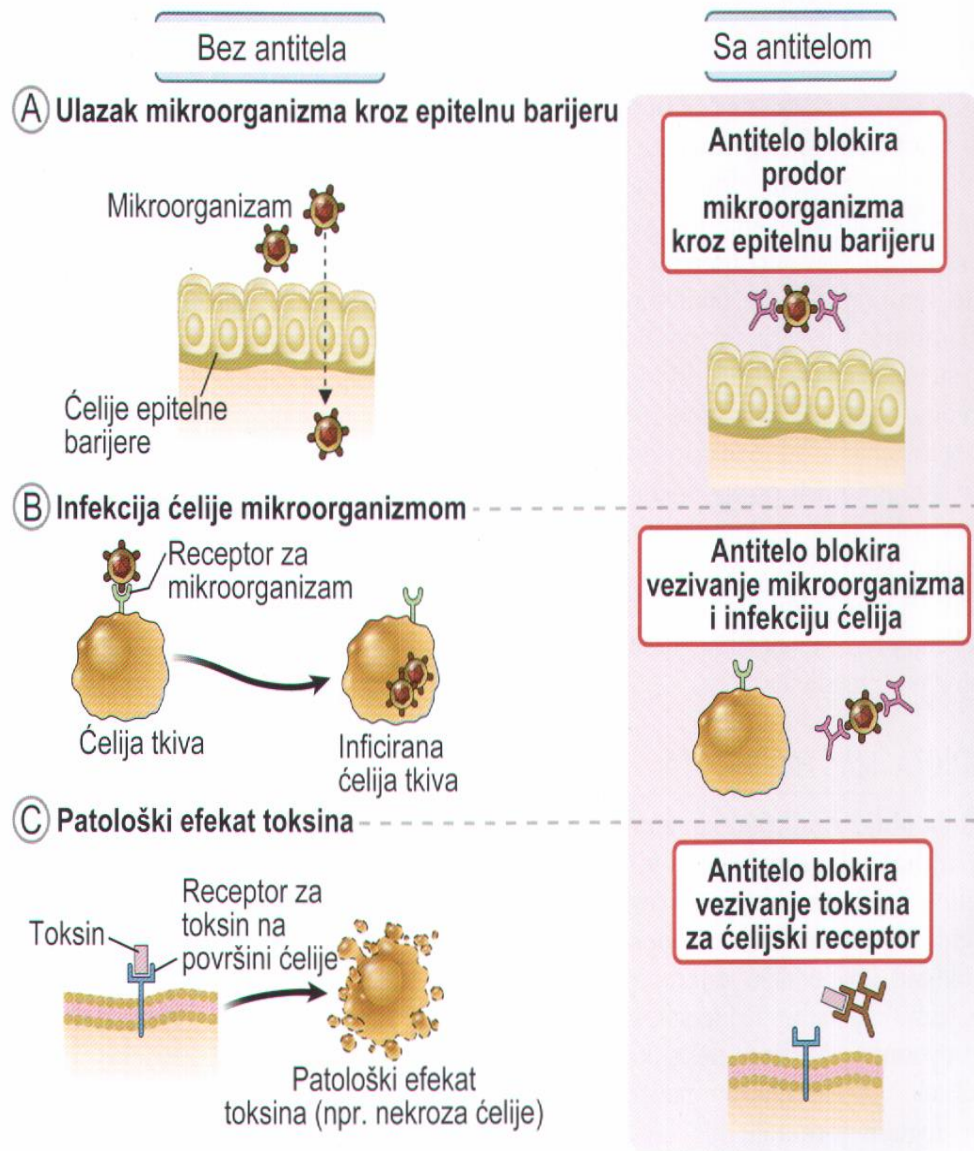

B

Izotip antitela	Efektorske funkcije
IgG	Neutralizacija mikroorganizama i toksina Opsonizacija antigena za fagocitozu pomoću makrofaga i neutrofila Aktivacija klasičnog puta komplementa Ćelijska citotoksičnost zavisna od antitela, posredovana NK ćelijama Neonatalna imunost: prenos majčinih antitela kroz placentu i creva Inhibicija B-ćelijske aktivacije povratnom spregom
IgM	Aktivacija klasičnog puta komplementa
IgA	Mukozna imunost: sekrecija IgA u lumene gastrointestinalnog i respiratornog trakta, neutralizacija mikroorganizama i toksina
IgE	Odbrana od helminata posredstvom eozinofila i mastocita

Неутрализација микроорганизама и њихових ТОКСИНА

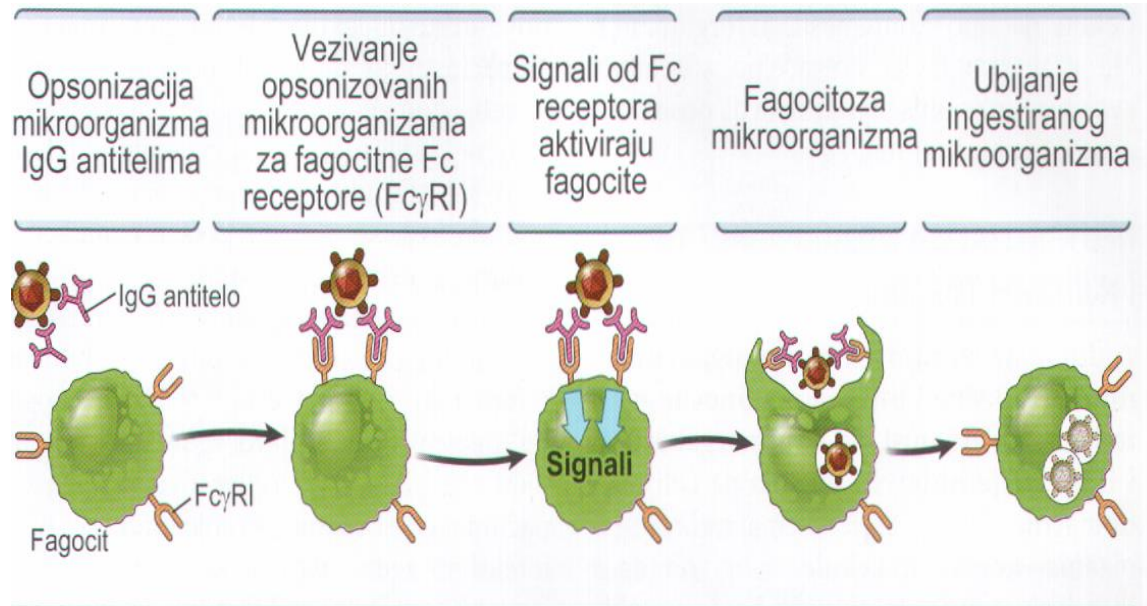
Антитела могу да спрече инфекцију и колонизацију микроорганизама – **нема успостављања инфекције.**

Микроорганизми који инфицирају ћелије морају да напусте те ћелије да би инфицирале наредне. То је такође моменат када их антитела могу неутралисати – **нема ширења инфекције.**

Антитела неутралишу токсине: било тако што им мењају конформацију, било тако што им блокирају места којима се везују за циљне ћелије. (**егзо- и ендо-ТОКСИНИ, МЕХАНИЗМИ дејстава**)

Emil von Behring

Опсонизација

Опсонизација- облагање микроорганизама молекулима (опсонинима) који олакшавају фагоцитозу

IgG1 и IgG3 су опсонини јер се везују за Fc γ RI (CD64) на фагоцитима и тако олакшавају унос али и активирају фагоцит

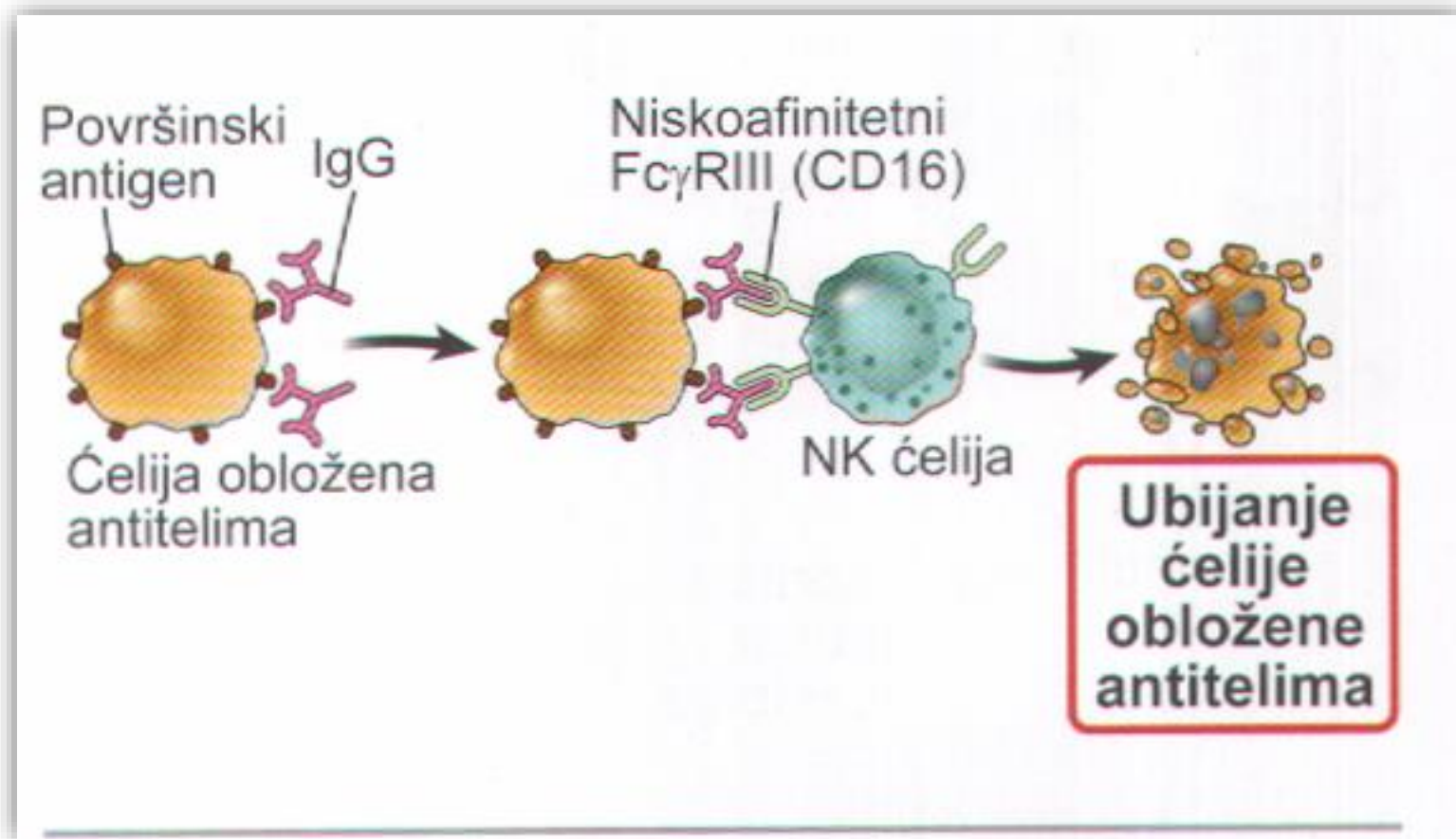
Fc receptor	Afinitet za Ig	Ćelijska distribucija	Funkcija
Fc γ RI (CD64)	Visok ($K_d \sim 10^{-9}$ M); vezuje IgG1 i IgG3; može da veže monomerni IgG	Makrofagi, neutrofili; eozinofili	Fagocitoza; aktivacija fagocita
Fc γ RIIA (CD32)	Nizak ($K_d \sim 0,6-2,5 \times 10^{-6}$ M)	Makrofagi, neutrofili; eozinofili, trombociti	Fagocitoza; ćelijska aktivacija (neefikasna)
Fc γ RIIB (CD32)	Nizak ($K_d \sim 0,6-2,5 \times 10^{-6}$ M)	B-limfociti, DČ, mastociti, neutrofili i makrofagi	Inhibicija B-ćelija povratnom spregom, smanjenje zapaljenja
Fc γ RIIIA (CD16)	Nizak ($K_d \sim 0,6-2,5 \times 10^{-6}$ M)	NK ćelije	Ćelijska citotoksičnost zavisna od antitela (ADCC)
FC ϵ RI	Visok ($K_d \sim 10^{-10}$ M); vezuje monomerni IgE	Mastociti, bazofili, eozinofili	Aktivacija (degranulacija) mastocita i bazofila

Ово је главни механизам заштите од **инкапсулисаних бактерија**

Спленектомија предиспонира за инфекције **инкапсулисаним бактеријама** јер слезина садржи велики број фагоцита

Ћелијска цитотоксичност зависна од антитела (ADCC)

NK ћелије, а вероватно и други леукоцити исказују $Fc\gamma RIII$ (CD16)

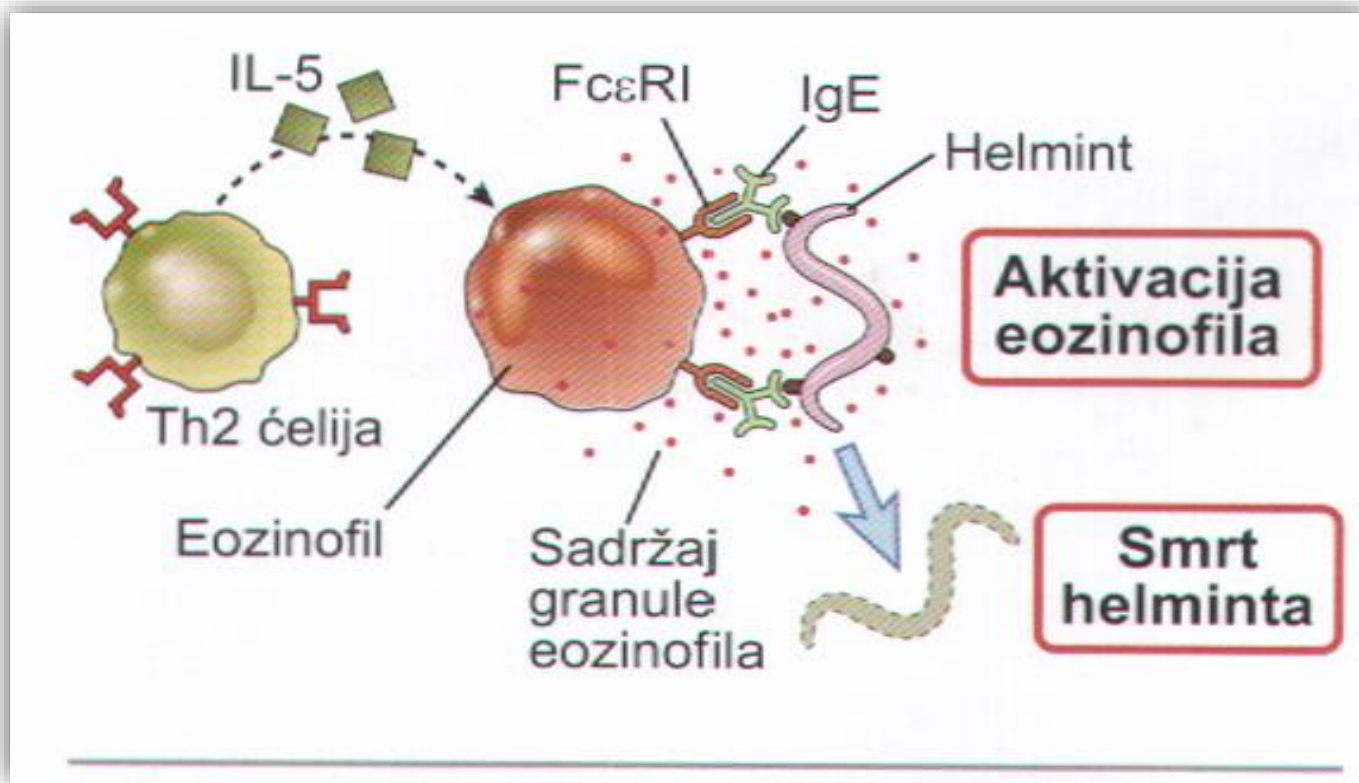

IgE и IgA у реакцијама посредованим еозинофилима и мастоцитима

Хелминти су велики за фагоцитозу а такође имају дебео омотач (тегментум)

Еозинофили и мастоцити исказују високоафинитетни рецептор $Fc\epsilon RI$

Еозинофили исказују $Fc\alpha R$

Активација система комплемента

Комплемент = допуна, додатак (од латинског *complementum*)

Скуп **протеина плазме** и **мембранских молекула** који поседује својства заједничка свим каскадним ензимским системима, а то су:

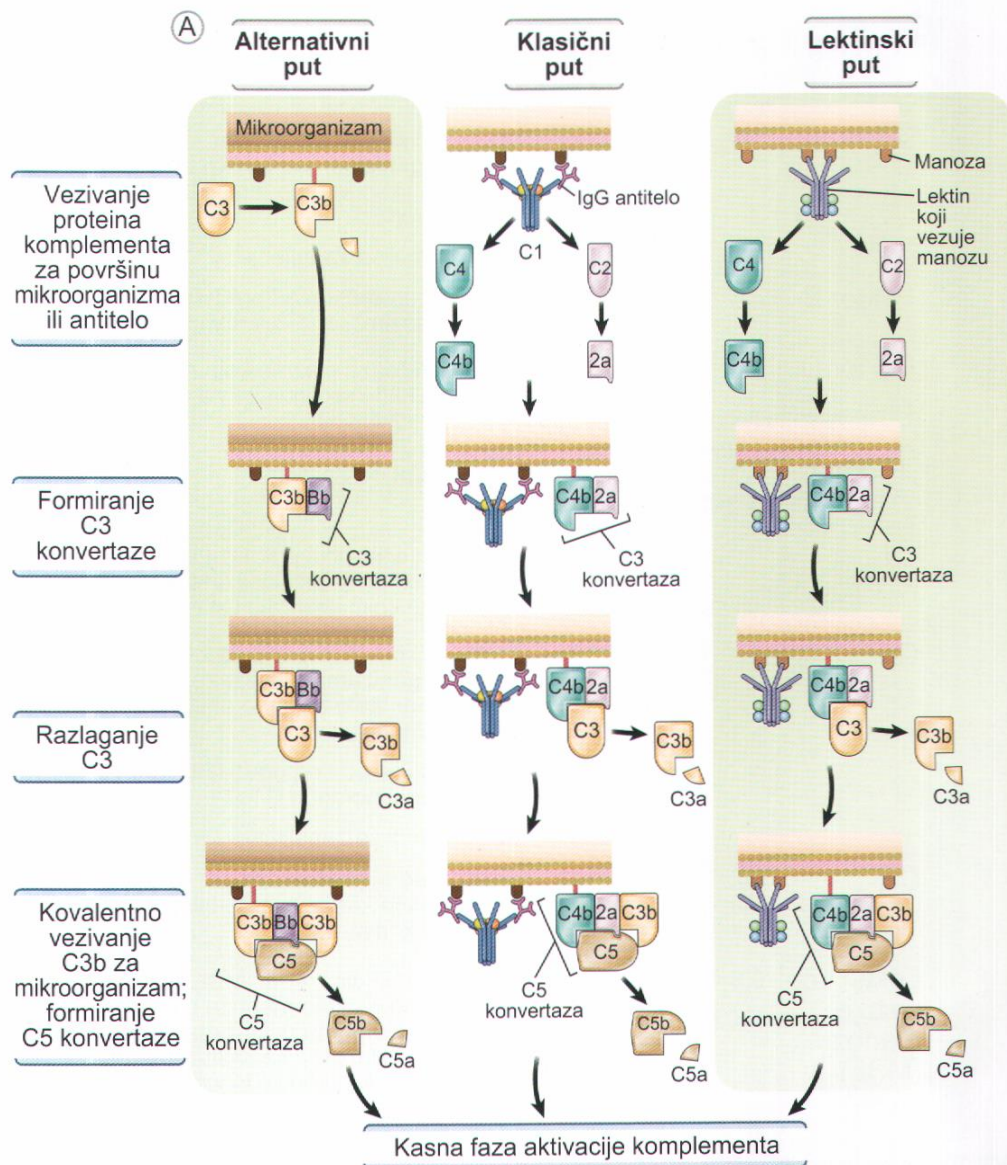
каскадна активација (каскадно протеолитичко разлагање)

амплификација – мали број активираних молекула у почетним фазама омогућује стварање велике количине ефекторских молекула

Активиране компоненте комплемента ковалентно се везују за површину ћелије која га је активирала
– тако се **активира само тамо где је потребно**

стриктна контрола активације молекулима који се налазе на нормалним ћелијама домаћина

Путеви активације компонента (рана фаза)

Алтернативни пут – започиње кад се C3b (настао у траговима спонтаном хидролизом C3) веже ковалентно за полисахариде и протеине микроорганизама, што га штити од даље спонтане разградње

<http://www.youtube.com/watch?v=A16GyI-iQTA>

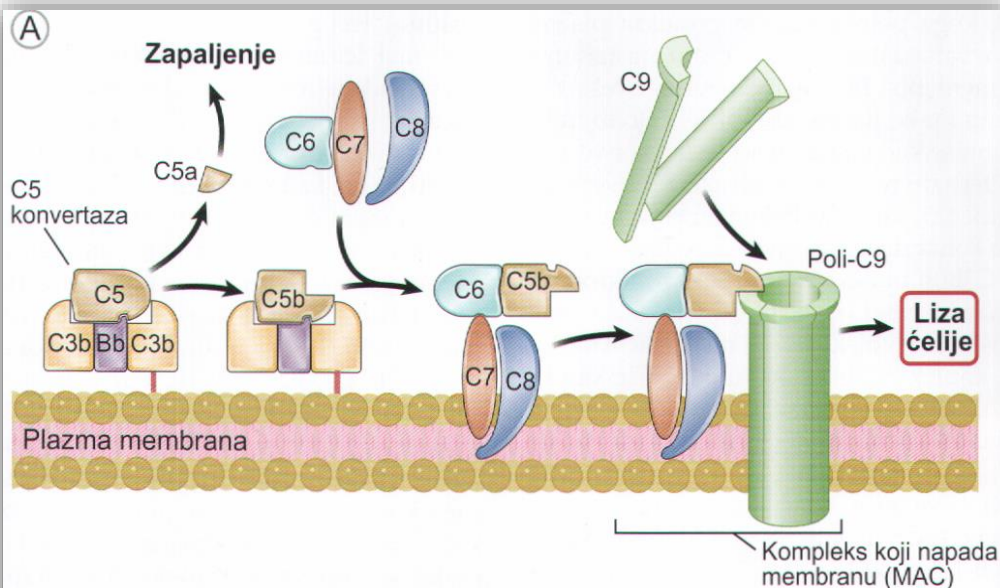
Лектински пут - MBL (лектин плазме који везује манозу) се веже за манозу микроорганизама, и пошто је скоро идентичан са C1 даље активира C4...

Класични пут – започињу IgM и IgG (1 и 3) кад се вежу за антиген. За два суседна Fc се везује C1...

<http://www.youtube.com/watch?v=gNvHLStz-VA>

Касна фаза активације компонента

B

Protein	Koncentracija u serumu (µg/ml)	Funkcija
C5	80	C5b započinje sklapanje kompleksa koji napada membranu (MAC) C5a stimuliše zapaljenje
C6	45	Komponenta MAC: vezuje C5b i prihvata C7
C7	90	Komponenta MAC: vezuje C5b, 6 i ubacuje se u lipidnu membranu
C8	60	Komponenta MAC: vezuje C5b, 6, 7 i započinje vezivanje i polimerizaciju C9
C9	60	Komponenta MAC: vezuje C5b, 6, 7, 8 i polimerizuje, stvarajući pore u membrani

Коначни резултат ране фазе је облагање микроорганизама ковалентно везаним молекулима C3b, тј. конвертазом C5.

Тако настали молекули C5b везују за себе C6 па се на њега качи C7, C8 и више молекула C9 (поли C9 назива се још и МАК)

<http://www.youtube.com/watch?v=Xyd92toSJVQ>

B	Protein	Koncentracija u serumu (µg/ml)	Funkcija
	C3	640–1660	C3b se vezuje za površinu mikroorganizma gde funkcioniše kao opsonin i kao komponenta C3 i C5 konvertaza C3a stimuliše zapaljenje
	Faktor B	200	Bb je serin proteaza i predstavlja aktivni enzim C3 i C5 konvertaza
	Faktor D	1–2	Serin proteaza plazme koja razlaže faktor B kada se on veže za C3b

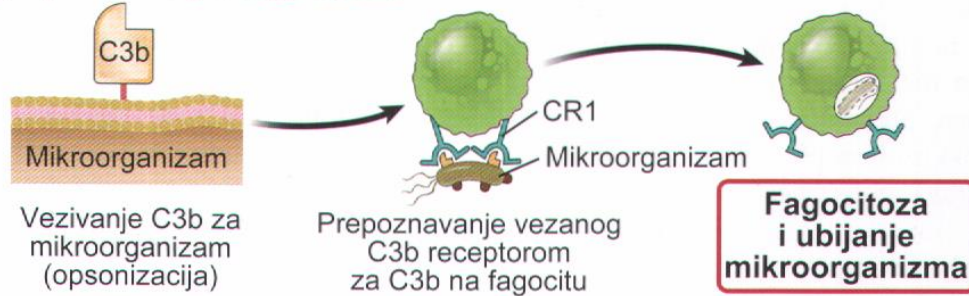
Неке компоненте ране фазе активације комплемента

C	Protein	Koncentracija u serumu (µg/ml)	Funkcija
	C1 (C1qr ₂ s ₂)		Započinje klasični put; C1q se vezuje za Fc deo antitela; C1r i C1s su proteaze koje aktiviraju C4 i C2
	C4	150–450	C4b se kovalentno vezuje za površinu mikroorganizama ili ćelije za koje je vezano antitelo i gde se aktivirao komplement C4b vezuje C2 i omogućava njegovu razgradnju pomoću C1s C4a stimuliše zapaljenje
	C2	20	C2a je serin proteaza koja funkcioniše kao aktivan enzim C3 i C5 konvertaza
	Lektin koji vezuje manozu (MBL)	0,8–1	Započinje lektinski put; MBL vezuje terminalne ostatke manoze na ugljenim hidratima mikroorganizma. Proteaza udružena sa MBL-om aktivira C4 i C2, kao i u klasičnom putu.

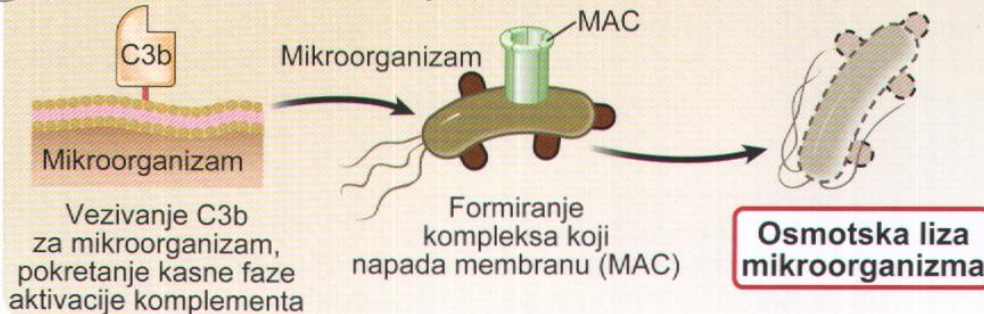

Функције компонента (биолошке последице активације компонента)

A Opsonizacija i fagocitoza

B Citoliza posredovana kompleментом

C Stimulacija zapaljenjske reakcije

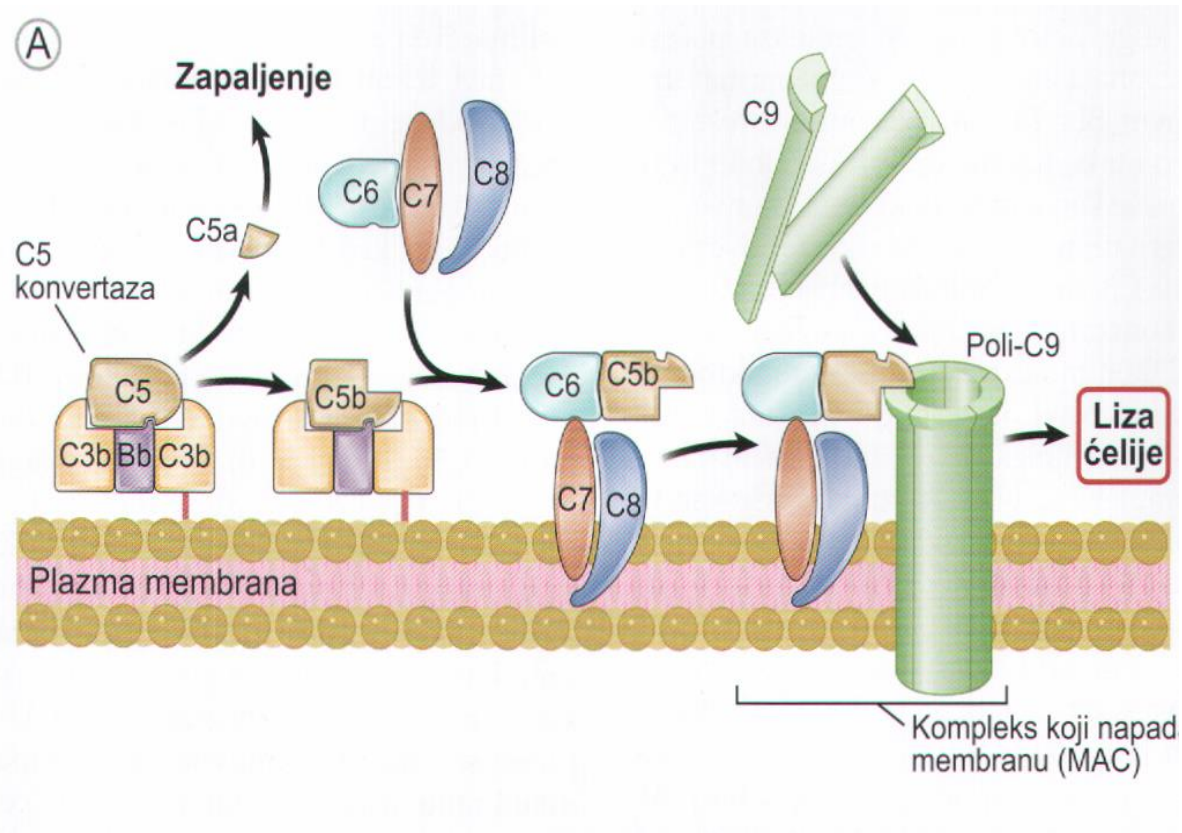

Фагоцити експримирају на мембрани рецептор за C3b–CR1 (CD35) – **опсонизација**

МАС изазива **цитолizu**, која је ефикасна само за микроорганизме са танким фрагилним зидом (*Neisseria*)

C3a, C4a, C5a делују хемотактички на неутрофиле, ослобађају медијаторе запаљења из леукоцита и делују на ендотел што омогућује улазак леукоцита и протеина плазме у ткиво-**запаљење**

Формирање комплекса који напада мембрану

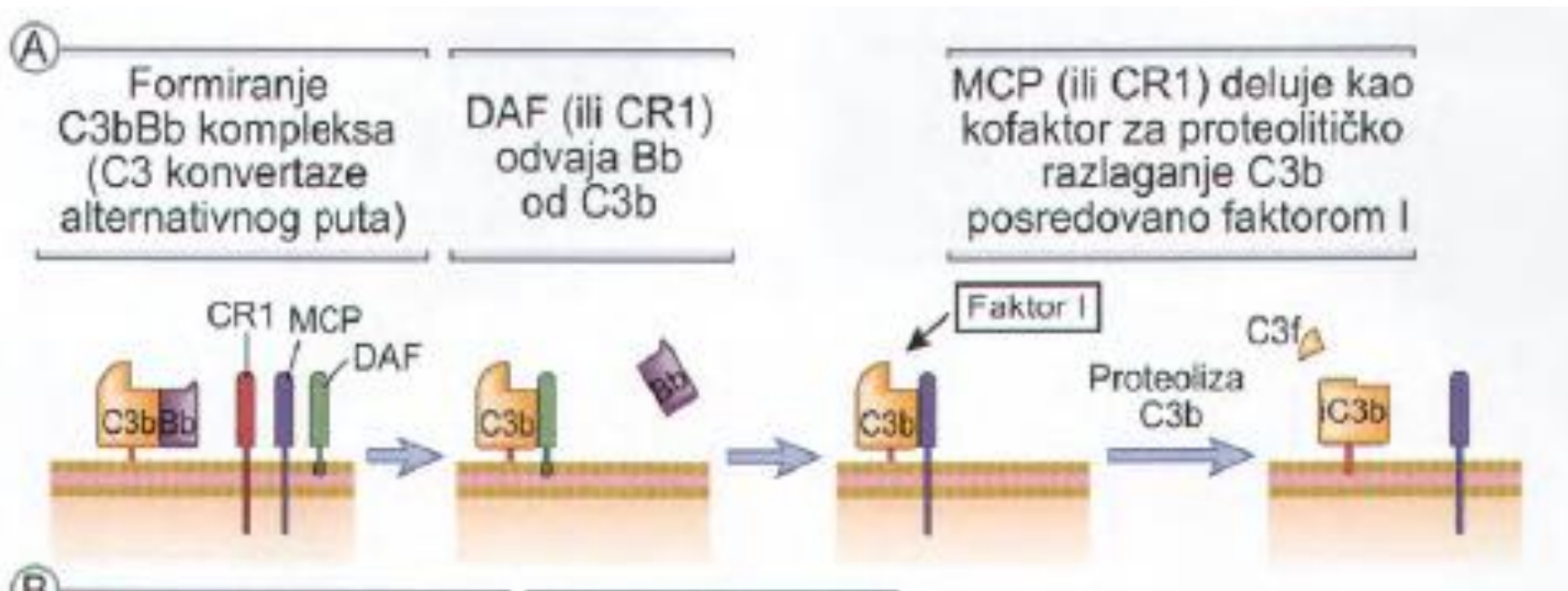
Болести услед наследних дефицијенција протеина компонента

Недостатак C3: велика осетљивост на инфекције фатална већ у првим годинама живота

Недостатак C2 и C4: изненађујући нема велике последице (указује на већи значај алтернативног пута активације. Овде се јавља болест имунских комплекса јер је компонент важан за њихову елиминацију

Недостатак C9: повећана осетљивост на бактерије *Neisseria spp.*

Регулација активације компонента

Ћелије сисара исказују регулаторне протеине који спречавају активацију компонента и оштећења која би том приликом настала.

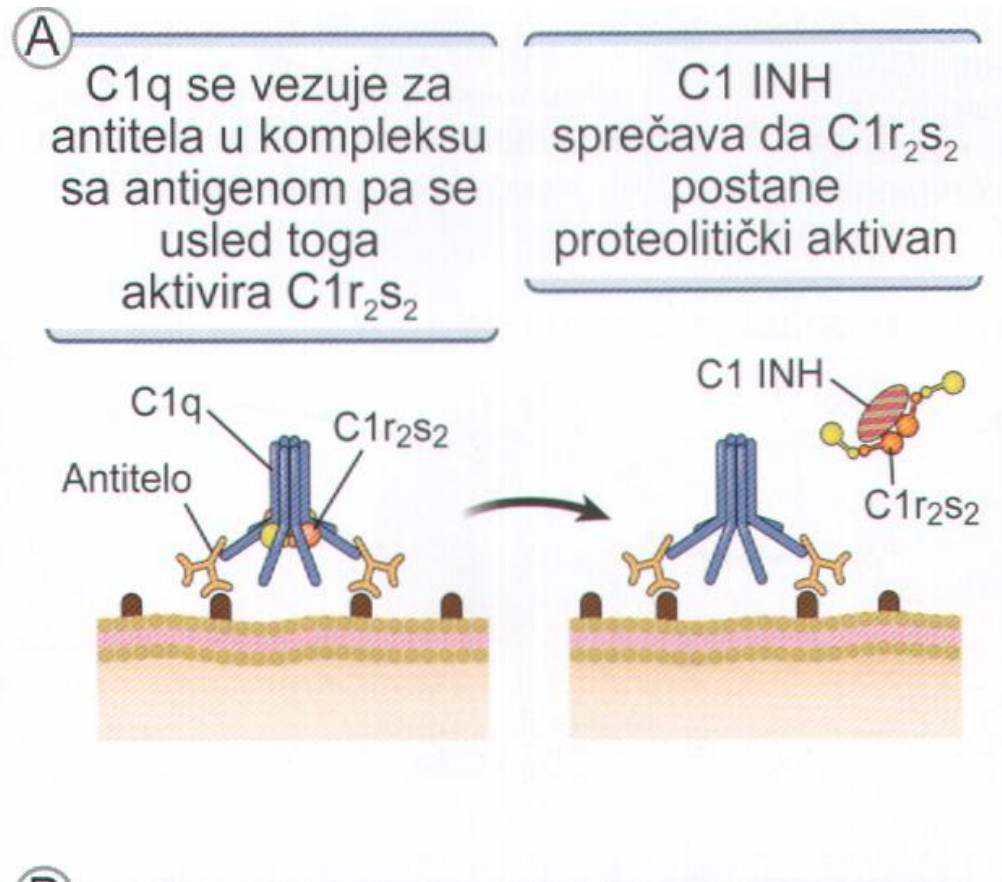
DAF - Фактор који убрзава распад: спречава везивање фактора В (као и C4b2b) за C3b

MCP - Мембрански кофакторски протеин: кофактор Фактора I који разлаже C3b и C4b

CR1 – делује на оба горња начина

C1 INH

Микроорганизми на мембранама немају регулаторне протеине

C

Proteini plazme

Protein	Koncentracija u plazmi	Funkcija
C1 inhibitor (C1 INH)	200 µg/ml	Inhibiše aktivnost serin proteaza C1r i C1s
Faktor I	35 µg/ml	Proteolitički razlaže C3b i C4b
Faktor H	480 µg/ml	Izaziva disocijaciju subjedinica C3 konvertaze alternativnog puta Kofaktor za razgradnju C3b posredovanu faktorom I
C4 vezujući protein (C4BP)	300 µg/ml	Izaziva disocijaciju subjedinica C3 konvertaze klasičnog puta Kofaktor za razgradnju C4b posredovanu faktorom I

Membranski proteini

Protein	Distribucija	Funkcija
Membranski kofaktorski protein (MCP, CD46)	Leukociti, epitelne ćelije, endotelne ćelije	Kofaktor za razgradnju C3b i C4b posredovanu faktorom I
Faktor koji ubrzava raspad (DAF)	Ćelije krvi, endotelne ćelije, epitelne ćelije	Blokira formiranje C3 konvertaze
CD59	Ćelije krvi, endotelne ćelije, epitelne ćelije	Blokira vezivanje C9 i sprečava nastanak MAC
Receptor za komplement tip 1 (CR1, CD35)	Mononuklearni fagociti, neutrofili, B i T-ćelije, eritrociti, eozinofili, FDC	Izaziva disocijaciju subjedinica C3 konvertaze Kofaktor za razgradnju C3b i C4b posredovanu faktorom I

Болести услед наследних дефицијенција регулаторних протеина комплекса

- Дефицијенција C1 INH: **наследни ангионеуртски едем**
- Дефицијенција DAF (од енгл. *Decay Accelerating Factor*) и MCP (од енгл. *Membrane Cofactor Protein*): **пароксизмална ноћна хемоглобинурија**

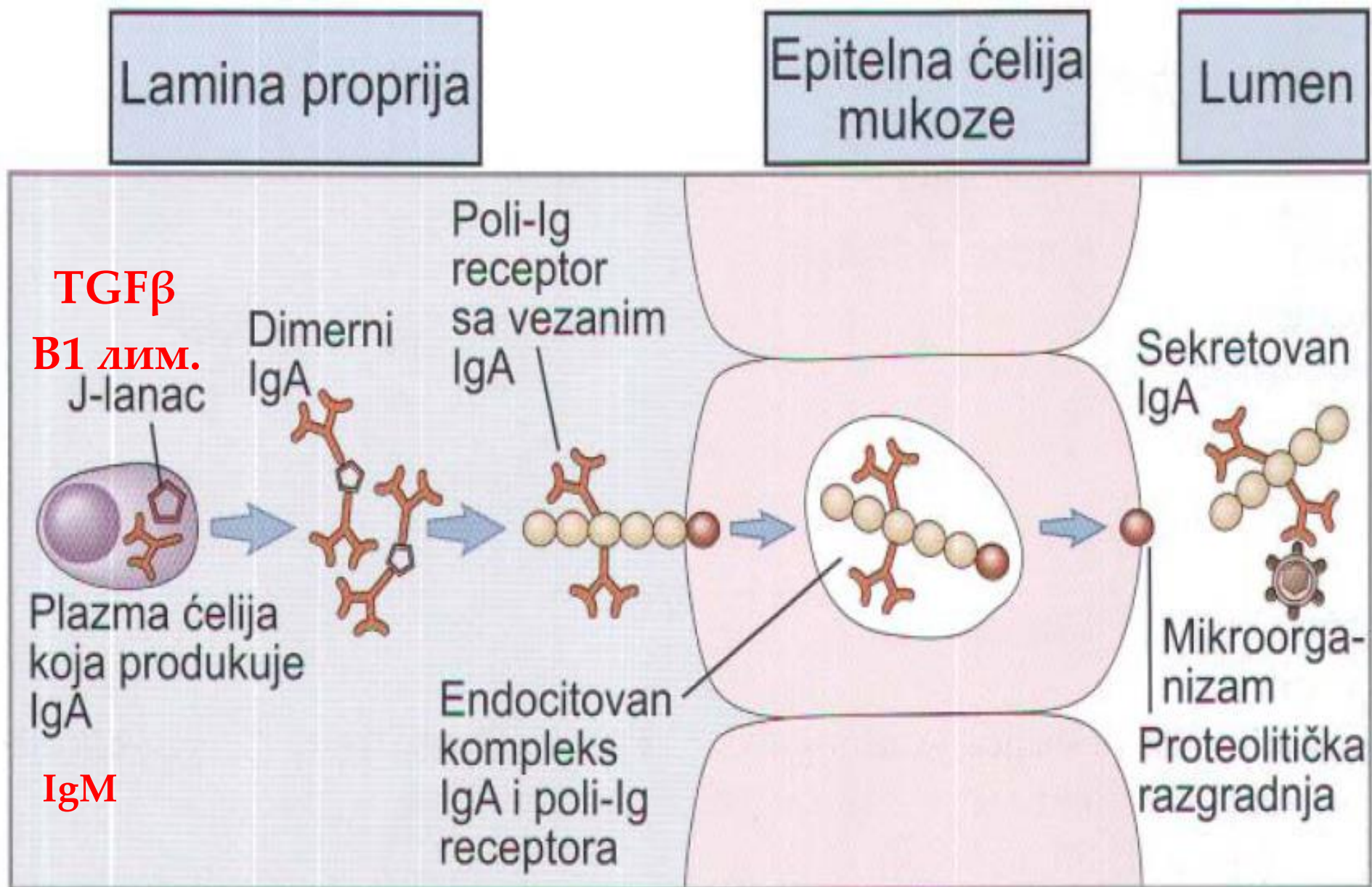
Хуморална имуност на посебним анатомским локацијама

Имуност слузница

Фетална и неонатална имуност

Имуност слузница (~~МУКОЗНА~~ ИМУНОСТ)

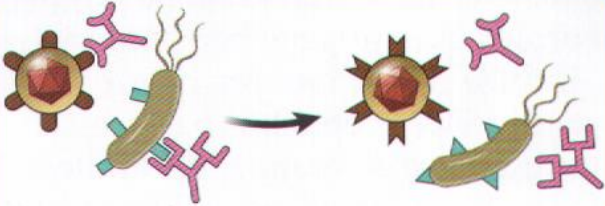
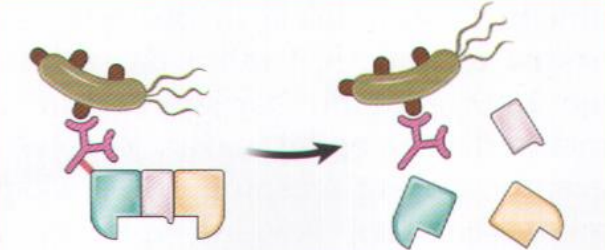
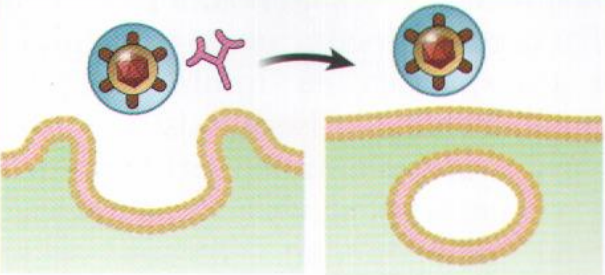

Фетална и неонатална имуност

- Неонатални Fc рецептор (FcRn) на ћелијама синциотиотрофобласта, ендотелним ћелијама и на ентероцитима.
- Физиолошка имунодефицијенција неонатуса.
- Физиолошка селективна IgA имунодефицијенција дечијег доба.
- Које вакцине се могу давати одмах по рођењу а које не?

Како микроорганизми избегавају хуморалну имуност?

Mehanizam izbegavanja imunosti	Primer	
Antigenska varijacija	Mnogi virusi (npr. virus influence, HIV) Bakterije (npr. <i>Neisseria gonorrhoeae</i> , <i>E. coli</i>)	
Inhibicija aktivacije komplementa	Mnoge bakterije	
Blokiranje kapsulom od hijaluronske kiseline	<i>Streptococcus</i>	

Вакцинација

Bolest	Maks. broj slučajeva	Broj slučajeva u 2003.	Procentualna promena
Difterija	206.939 (1921)	1	–99,99
Male boginje	894.134 (1941)	42	–99,99
Zauške	152.209 (1968)	194	–99,90
Veliki kašalj	265.269 (1934)	8.483	–96,80
Dečja paraliza	21.269 (1952)	0	–100,0
Rubela	57.686 (1969)	8	–99,97
Tetanus	1.560 (1923)	14	–99,10
<i>Haemophilus influenzae</i> tip B	~20.000 (1984)	20	–99,90
Hepatitis B	26.611 (1985)	6.711	–75,03

Стратегије у вакцинацији (типови вакцина)

Tip vakcine	Primeri	Oblik zaštite
Žive atenuisane ili ubijene bakterije	BCG, kolera	Produkcija antitela
Živi atenuisani virusi	Poliomijelitis, besnilo	Produkcija antitela; celularni imunski odgovor
Subjedinичне (antigenske) vakcine	Tetanusni toksoid, difterični toksoid	Produkcija antitela
Konjugovane vakcine	Infekcija izazvana bakterijom <i>Haemophilus influenzae</i>	Produkcija antitela na polisaharidne antigene koja zavisi od pomoćničkih T-ćelija
Sintetičke vakcine	Virus hepatitisa (rekombinantni proteini)	Produkcija antitela
Virusni vektori	Klinička ispitivanja za antigene HIV-a u „Canary pox“ virusu kao vektoru	Celularni i humoralni imunski odgovor
DNK vakcine	Klinička ispitivanja za nekoliko infekcija u toku	Celularni i humoralni imunski odgovor

Живе атенуисане– микроорганизам који је изгубио патогеност а сачувао антигеничност

Мртве– убијен микроорганизам

Субјединичне– протеини или полисахариди микроорганизама

Конјуговане– полисахариди микроорганизама везани за протеине (да би се укључили Th)

Синтетичке– рекомбинатни протеини